

ΕΛΑΣ ελλήνων αστυνομικών ρουφιάνων, δολοφόνων και βιαστών

«Η αστυνομία είναι το κράτος» διακήρυξε ο πατέρας Μητσοτάκης και, ως γνωστόν, «το κράτος έχει συνέχεια», όπως έχει αποφανθεί... αριστερότατα ο Αλέξης Τσίπρας. Ωστόσο, οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι επί των ημερών του γιου Μητσοτάκη η ΕΛΑΣ μεγαλουργεί. Εξοπλισμένη με σύγχρονη νομοθεσία, θωρακισμένη με άφθονη πολιτικο-δικαστική ασυλία και στελεχωμένη με τον ανθό του ελληνικού υποκόσμου κυριολεκτικά μεσουρανεί. Από τις αιματηρές εισβολές της στα πανεπιστήμια μέχρι τις δολοφονίες του Ζακ Κωστόπουλου και του Νίκου Σαμπάνη και από τα βασανιστήρια του Βασίλη Μάγγου (που οδήγησαν στο θάνατό του), του Άρη Παπαζαχαρουδάκη και του Όμηρου Μποζάν ως τα αίσχη της στα σύνορα και τις πόλεις σε βάρος κυρίως μεταναστών-ριών η ΕΛΑΣ αποτελεί υπ' αριθμόν 1 εχθρό της κοινωνίας.

Πριν από μερικές μέρες δύο αστυνομικοί βίασαν 19χρονη κοπέλα μέσα στο Α.Τ. της Ομόνοιας. Αυτή τους κατήγγειλε, οι μπασοβιαστές ισχυρίζονται πως ό,τι συνέβη είχε τη συναίνεσή της(!), ο ιατροδικαστής τους διαψεύδει και η ανακριτική αρχή τους αφήνει ελεύθερους. Ένα ηχηρό μήνυμα στους απανταχού συναδέλφους τους να μιμηθούν το κατόρθωμά τους. Τι να πρωτοσχολιάσουμε; Την κτηνωδία, την πεποίθηση πως μέσα στο τμήμα τους κάνουν ό,τι τους γουστάρει (έτσι κι αλλιώς, το Α.Τ. της Ομόνοιας είναι άντρο καθαρμάτων...) ή τη βεβαιότητα ατιμωρησίας; Οι βιαστές πρέπει να προφυλακιστούν, να δικάσουν και να καταδικαστούν. Το συγκεκριμένο τμήμα πρέπει να ξεριζωθεί συθέμελα, από το διοικητή μέχρι τον τελευταίο

αστυφύλακα, και όταν επαναλειτουρηήσει να τελει υπό το διαρκή έλεγχο οργανισμών προστασίας των δικαιωμάτων και ενώσεων πολιτών.

Πέρσι τον Μάρτιο δύο 20άχρονοι αναρχικοί, ο Άρης Παπαζαχαρουδάκης και ο Όμηρος Μποζάν, μία μέρα μετά τη μεγάλη διαδήλωση κατά της κρατικής καταστολής στη Νέα Σμύρνη, συνελήφθησαν, οδηγήθηκαν στην Αντιτρομοκρατική και βασανίστηκαν άγρια επί τρεις μέρες. Η μήνυσή τους δεν έχει προχωρήσει στο ελάχιστο, η ΕΛΑΣ αρνείται να δώσει τα στοιχεία των αστυνομικών που είχαν βάρδια στο διάστημα της κράτησης των δύο (τι απόρρητο κι αυτό!) και κανείς μπατσόδουλος εισαγγελέας δεν κουνάει το δαχτυλάκι του. Τώρα οι δύο μαζί με άλλους-ες διαδηλωτές της Νέας Σμύρνης οδηγούνται σε δίκη (5/12) με βαρύτατες κατηγορίες για τα επεισόδια της πορείας,

που οδήγησαν στον ελαφρύ τραυματισμό ενός αστυνομικού και στους σοβαρούς τραυματισμούς αρκετών διαδηλωτών...

Θα κλείσουμε αυτό το σχόλιο με μια αναφορά στην αστυνομική καταστολή στο δρόμο. Στις πανεπιστημιούπολεις, ιδιαίτερα του Α.Π.Θ., τα ΜΑΤ, ως σιδηρούς βραχίονας της πανεπιστημιακής αστυνομίας, διαλύουν απρόκλητα κάθε φοιτητική συγκέντρωση, ακόμα και τη μεγάλη συναυλία του Σεπτεμβρίου. Για την κυβέρνηση Μητσοτάκη είναι θέμα τιμής να ανασυστήσει το Σπουδαστικό της Ασφάλειας δημιουργώντας την πρώτη πανεπιστημιακή αστυνομία στην Ευρώπη. Διαλύουν τις περισσότερες συγκεντρώσεις μόλις αποπειραθούν να εξελιχθούν σε πορείες και τις λίγες που γίνονται τις καταστέλλουν στη διαδρομή τους, όπως έγινε πρόσφατα στη διαδήλωση χιλιάδων ανθρώπων στα Σεπόλια για την υπόθεση των αλλεπάλληλων βιασμών της 12χρονης μικρούλας από τον Μίχο και τη συμμορία του. Στα Εξάρχεια, τέλος, τα ΜΑΤ αποτελούν πλέον στρατό κατοχής, στην πλατεία, στους γύρω δρόμους και στου Στρέφη, προκαλώντας την αγανάκτηση όχι μόνο του κινηματικού κόσμου, αλλά και μεγάλου μέρους απλών κατοίκων. Σίγουρα, απέναντι στην απογοήωση της κρατικής καταστολής εκδηλώνονται σοβαρές και γενναίες αντιστάσεις, ωστόσο, αν αναλογιστούμε την έκταση και την έντασή της, έχουμε πολλή δουλειά ακόμα.

Στα 22 χρόνια η άδεια εξόδου για τους πολυισοβίτες

Είναι αχρείοι! Αποφάσισαν οι πολυισοβίτες να μη δικαιούνται άδεια εξόδου από τη φυλακή στα 12 χρόνια όπως ίσχυε μέχρι τώρα, αλλά 10 χρόνια αργότερα. Με ένα σμπάρο δυο τρυγόνια. Αφενός, εμποδίζουν το όριο της αίτησης υπ' όρων απόλυσης για τους πολυισοβίτες στα 25 χρόνια (που για τους περισσότερους είναι απολύτως παράνομο καθώς έχουν καταδικαστεί τελεσίδικα πριν από

την εφαρμογή του νόμου για την εικοσιπενταετία και τόσο το Σύνταγμα όσο και ο σχετικός νόμος ορίζουν σαφώς ότι πρέπει να ισχύσει ο προηγούμενος ηπιότερος) και, αφετέρου, προσθέτουν 10 ολόκληρα χρόνια στον αναγκαίο χρόνο για να ζητήσουν άδεια εξόδου από τη φυλακή. Πρόκειται για μνημείο νομικής αυθαιρεσίας και κρατικής αναληψίας, τιμωρητικού/εκδικητικού ζόφου απέναντι στο βαρύ παραβάτη. Τούτη η αθλιότητα δεν συντρίβει

μόνο τους 100-150 πολυισοβίτες, αλλά και ό,τι έχει απομείνει από αυτό που αποκαλείται «νομικός πολιτισμός».

Όσο για τον Δημήτρη Κουφοντίνα, το μίσος της Οικογένειας και των διεθνών προστατών της καλά κρατεί. Αφού εφαρμόζουν και σε βάρος του όλα όσα αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο και δεν κατορθώνουν να κάμψουν το φρόνημά του, επιδιώκουν σχεδιασμένα και εν ψυχρώ τη φυσική εξόντωσή του.

Κυριολεκτούμε: Ο Δημήτρης, με σοβαρότατα κινητικά προβλήματα από την περσινή απεργία πείνας, όχι μόνο δεν νοσηλεύεται σε κέντρο αποκατάστασης, αλλά δεν υπόκειται σε καμιά φυσικοθεραπεία, ούτε του παρέχονται τα αναγκαία συμπληρώματα διατροφής για να ενισχυθεί ο οργανισμός του, ακόμα και με έξοδα της οικογένειάς του. Επιτέλους, τα κόμματα της Αριστεράς θα κάνουν κάτι ή περιμένουν τον προαναγγεθέντα θάνατο;

Άλλαξαν οι υποκλοπές το πολιτικό σκηνικό;

Το τελευταίο διάστημα συζητιέται έντονα το αν οι υποκλοπές άλλαξαν τελικά το πολιτικό σκηνικό. Από τη μια μεριά, αποτελεί κοινό τόπο ότι το σκάνδαλο των υποκλοπών κατάφερε το μεγαλύτερο πολιτικό πλήγμα στον Μητσοτάκη σε αυτά τα τρία και πλέον χρόνια της διακυβέρνησης της ΝΔ. Από την άλλη, η ΝΔ εμφανίζεται στις τελευταίες δημοσκοπήσεις να ανακτά δυνάμεις και, κυρίως, να διατηρεί καθαρά διαφορά από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Αλλαγή, όχι ανατροπή

Έχω τη γνώμη ότι οι υποκλοπές άλλαξαν αλλά δεν ανέτρεψαν το πολιτικό σκηνικό. Ως προς την ανατροπή, τα πράγματα μοιάζουν αρκετά καθαρά. Ακόμα και αν αποδεχτούμε ότι γίνονται παιχνίδια με τις δημοσκοπήσεις (που γίνονται), δεν υπάρχει καμία έρευνα που να μη δείχνει σαφές προβάδισμα της Νέας Δημοκρατίας – ακόμα και αυτές που γίνονται για λογαριασμό φιλικών στον ΣΥΡΙΖΑ ΜΜΕ δείχνουν τη ΝΔ μπροστά. Μπορεί λοιπόν η διαφορά να μην είναι αυτή που εμφανίζεται, αλλά δεν γίνεται να αμφισβητηθεί η καθαρή υπεροχή της ΝΔ.

Ωστόσο, το κλείσιμο της πρώτης φάσης του σκανδάλου των υποκλοπών βρίσκει το

πολιτικό σκηνικό όντως αλλαγμένο. Η αλλαγή αυτή έγκειται σε τρία σημεία:

Πρώτον, έχει λήξει το σενάριο μετεκλογικής συνεργασίας της Νέας Δημοκρατίας με το ΠΑΣΟΚ. Δεν είναι μόνο η εύλογη οργή του Ανδρουλάκη για την παρακολούθηση σε βάρος του που οδηγεί στο κόψιμο των γεφυρών με τον Μητσοτάκη. Εξίσου σημαντικό είναι ότι ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έχει πλέον ένα ακαταμάχητο επιχείρημα για να απορρίψει μια επιλογή που οδηγεί σίγουρα στην απίσχναση του κόμματός του.

Δεύτερον, παρ' όλο που το πολιτικό σκηνικό δεν ανατράπηκε, η Νέα Δημοκρατία έχασε έδαφος. Μάλιστα, οι απώλειες εστιάζονται στο χώρο του Κέντρου, ο οποίος σε μεγάλο βαθμό είχε στηριχτεί τον Μητσοτάκη. Η στάση του Βαγγέλη Βενιζέλου είναι η πιο εμφανής, αλλά όχι η μόνη, έκφραση των μετατοπίσεων που συντελούνται στο Κέντρο.

Τρίτον, ο ίδιος ο Μητσοτάκης έχει υποστεί σημαντικό πολιτικό πλήγμα. Ένας πρωθυπουργός που επένδυσε στην εικόνα του «ειλικρινούς» και «θεσμικού», πιάνεται με τη γίδα στην πλάτη και μετέρχεται μεθόδους που θυμίζουν Όρμπαν. Οι υποκλοπές «θόλωσαν» την εικόνα του πρωθυπουργού.

Η αντιπολίτευση

Γιατί όμως δεν ανατράπηκε το πολιτικό σκηνικό αφού η κυβέρνηση δέχτηκε τόσο ισχυρό πλήγμα; Μου φαίνεται ότι την απάντηση δεν θα πρέπει να αναζητήσουμε στην κυβέρνηση, αλλά στην αξιωματική αντιπολίτευση. Το ζήτημα δεν είναι ότι η Νέα Δημοκρατία έχει καλή εικόνα στην κοινωνία, αλλά ότι ο ΣΥΡΙΖΑ εξακολουθεί να θεωρείται χειρότερος από τους αμφιταλαντευόμενους ψηφοφόρους. Όταν το μεγαλύτερό σου πρόβλημα είναι η αναξιοπιστία και δεν κάνεις τίποτα για να το αντιμετωπίσεις, οι προοπτικές σου δεν προμηνύονται ευοίωνες. Αν δεν σε πιστεύουν, ότι και να λες, πέφτει στο κενό.

Έξι συμπεράσματα από το σκάνδαλο

Το εσπευσμένο κλείσιμο της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής ρίχνει την αυλαία σε αυτό που θα μπορούσε να ονομαστεί πρώτη φάση του σκανδάλου των υποκλοπών. Είναι λοιπόν κατάλληλη στιγμή να συγκεντρώσουμε τα πρώτα συμπεράσματα που βγαίνουν από αυτή τη σκοτεινή και δυσώδη υπόθεση:

1. Ένας μηχανισμός εντός και παραπλεύρως των μυστικών υπηρεσιών παρακολουθούσε πολιτικούς αντιπάλους της κυβέρνησης. Η αλληλοδιαδοχή νομότυπων «επισυνδέσεων» της ΕΥΠ με τις παγιδεύσεις του κακόβουλου λογισμικού Predator δεν αφήνουν αμφιβολίες για τον ενιαίο χαρακτήρα του μηχανισμού των υποκλοπών.
2. Ομοίως, δεν πρέπει να υπάρχουν αμφιβολίες για το ότι το Μαξίμου βρίσκεται πίσω από τις υποκλοπές. Ακόμα και αν κάποιος-α δεν ήταν απολύτως σίγουρος-η εξαρχής, ο τρόπος με τον οποίο η κυβέρνηση μεθόδευσε τη συγκάλυψη του σκανδάλου (με τη μηδενική έρευνα και τη σαλαμοποίηση της Εξεταστικής)

πρέπει να τον/την έπεισε. Μόνο οι ένοχοι κάνουν ό,τι μπορούν για να εμποδίσουν την εξιχνίαση ενός εγκλήματος.

3. Αν και υποκλοπές («νόμιμες» και «παράνομες») έχουν διαπράξει όλες οι κυβερνήσεις, εντούτοις, φαίνεται ότι αυτή τη φορά έχουμε σημαντικές διαφορές σε σχέση με το παρελθόν. Οι διαφορές έγκεινται στην έκταση των παρακολουθήσεων που κατά τα φαινόμενα ξεπερνάει κάθε προηγούμενο: την απόπειρα εκβίασμού σε βάρος αρχηγού κοινοβουλευτικού κόμματος με σκοπό την ποδηγέτησή του: τη διαπλοκή πολιτικών και επιχειρηματικών παρακολουθήσεων κατ' αντανάκλαση του μη-

χανισμού των υποκλοπών, ο οποίος είναι κατά το ένα μέρος κρατικός και κατά το άλλο ιδιωτικός.

4. Είναι έωλες οι εγγυήσεις των δικαιωμάτων των πολιτών απέναντι στις μυστικές υπηρεσίες. Όταν βλέπουμε ότι η «εγκιβωτισμένη» στην ΕΥΠ εισαγγελέας έδωσε άδεια για την παρακολούθηση του Ανδρουλάκη, εύκολο είναι να αντιληφθούμε τι συμβαίνει με τους απλούς πολίτες. Προφανώς οι κυβερνήσεις θα βρίσκουν πάντα τον τρόπο να αυθαιρετούν. Στην περίπτωση όμως της Ελλάδας δεν υπάρχουν οι στοιχειώδεις θεσμικές εγγυήσεις για να μην παρακολουθεί η ΕΥΠ αρχηγούς κομμάτων και γνωστούς δημοσιογράφους στο όνομα μυστηριωδών... «εθνικών λόγων».
5. Το ελληνικό σκάνδαλο των υποκλοπών αποτελεί μικρό μόνο μέρος του πολύ πιο μεγάλου διεθνούς σκανδάλου ψηφιακών παγιδεύσεων. Αυταρχικά καθεστώτα αλλά και φιλελεύθερες δημοκρατίες χρησιμοποιούν κακόβουλα λο-

Γίνεται η Ελλάδα Ουγγαρία;

Επί Γιώργου Παπανδρέου το ερώτημα ήταν αν η Ελλάδα θα γίνει... Δανία του Νότου. Μια δεκαετία (και κάτι) αργότερα, το ερώτημα είναι αν η Ελλάδα γίνεται όλο και περισσότερο κάτι σαν την Ουγγαρία του Όρμπαν. Η αλλαγή στις χώρες αναφοράς είναι ενδεικτική των συγκλονιστικών (αρνητικών) μεταβολών που έχουν συμβεί τα τελευταία χρόνια.

Αυταρχικό καθεστώς

Τι είναι όμως ακριβώς η Ουγγαρία του Όρμπαν με την οποία συγκρίνεται η Ελλάδα του Μητσοτάκη; Υιοθετώντας την ορολογία του Δημήτρη Τσαραπατσάνη, θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε την Ουγγαρία του Όρμπαν «αυταρχικό αντιφιλελεύθερο καθεστώς». Δηλαδή δεν πρόκειται ούτε για κανονική αστική δημοκρατία, αλλά ούτε και για ανοιχτή δικτατορία. Βέβαια, μου φαίνεται ότι αν δύο αντίθετες άκρες του άξονα είναι η δικτατορία και η δημοκρατία, το καθεστώς Όρμπαν δεν είναι στη μέση, αλλά πιο κοντά στη δικτατορία.

Το βασικό χαρακτηριστικό του καθεστώτος Όρμπαν είναι ότι ενώ διατηρείται η τυπική μορφή της φιλελεύθερης αστικής

δημοκρατίας, εντούτοις, το περιεχόμενο της αφυδατώνεται. Οι πολιτικές ελευθερίες φαλκιδεύονται, ο Τύπος ελέγχεται σχεδόν απόλυτα, κατηγορίες πολιτών όπως οι μετανάστες και τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα στερούνται σχεδόν κάθε νομικής προστασίας. Όλα αυτά όμως έχουν εγκριθεί στις κάλπες. Στις εκλογές του περασμένου Απριλίου ο Βίκτορ Όρμπαν εξελέγη για τέταρτη συνεχόμενη φορά με το εντυπωσιακό 53%.

Οι σκόπελοι

Επιχειρώντας να απαντήσουμε στο ερώτημα αν η Ελλάδα του Μητσοτάκη γίνεται ολοένα και περισσότερο σαν την Ουγγαρία του Όρμπαν, είναι σκόπιμο να αποφύγουμε δύο ιδεολογικούς και πολιτικούς σκοπέλους. Ο πρώτος είναι η θεώρηση ότι τίποτα δεν έχει αλλάξει με την κυβέρνηση Μητσοτάκη, αφού κάθε αστική κυβέρνηση τον καπιταλισμό υπηρετεί, πόσο μάλλον που ο ΣΥΡΙΖΑ εφάρμοσε Μνημόνιο. Ο δεύτερος σκόπελος είναι η εκτίμηση ότι με τον Μητσοτάκη έχουν όλα αλλάξει – εκτίμηση που παραβλέπει τις «συνέχειες» της κυβερνητικής εξουσίας ανεξάρτητα από κόμματα, καθώς και την πολύ κακή διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ.

Μια σύνθετη προσέγγιση που μπορεί να διακρίνει τις αποχρώσεις, οδηγεί σε πιο ακριβή συμπεράσματα.

Διαφορές...

Ανάμεσα στην Ουγγαρία και την Ελλάδα διακρίνονται τρεις μείζονες διαφορές αναφορικά με το ιστορικό παρελθόν, οι οποίες βαραίνουν στη διαμόρφωση των πολιτικών συνειδήσεων: Το αυτοκρατορικό παρελθόν της Ουγγαρίας, η σύμπλευσή της με τον ναζισμό και η σοβιετική εισβολή του 1956. Υπάρχουν όμως και δύο σημαντικές διαφορές που αφορούν το παρόν. Η πρώτη έχει να κάνει με το χρονικό βάθος και το βαθμό κυριαρχίας του Όρμπαν. Ο Ούγγρος πρωθυπουργός κυβερνάει για τέταρτη φορά με απόλυτη πλειοψηφία, ενώ ο Μητσοτάκης δεν έχει ολοκληρώσει ακόμα την πρώτη

θητεία του. Η δεύτερη σχετίζεται με τον σαφώς πιο έντονο αυταρχισμό του καθεστώτος Όρμπαν σε σύγκριση με τα δικά μας.

...και ομοιότητες

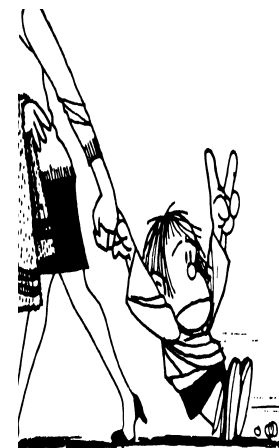
Από την άλλη, είναι εμφανείς οι ομοιότητες. Αν και ο Μητσοτάκης καταγγέλλει τον Όρμπαν, εντούτοις, έχει υιοθετήσει βασικά στοιχεία της πολιτικής του. Το πιο σημαντικό είναι η λογική του προσωποκεντρικού καθεστώτος που διέπει την πολιτεία της κυβέρνησης Μητσοτάκη. Είναι αυτή η καθεστωτική λογική που οδηγεί στην οικοδόμηση μηχανισμού τύπου Γουδτεργκίτ, την εργαλειοποίηση της πανδημίας για τον ασφυκτικό έλεγχο των κρατικών προμηθειών, την εξαγορά του Τύπου.

Επιπλέον, σε τρία πεδία η κυβέρνηση Μητσοτάκη (καίτοι... «φιλελεύθερη») ενσωματώνει καταφανώς «ορμπανικά» στοιχεία. Το πρώτο είναι η μηδενική ανοχή απέναντι στους μετανάστες και η στοχοποίηση των δικαιωμάτων ΜΚΟ. Το δεύτερο είναι η όξυνση του αυταρχισμού και η καταφυγή στην αστυνομική καταστολή με κάθε ευκαιρία. Το τρίτο είναι η υιοθέτηση της ρητορείας του «εσωτερικού εχθρού» για την αντιπολίτευση, σε σύγκρουση με τα παραδοσιακά ήθη μιας κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Διολίσθηση σε αυταρχικό καθεστώς

Το συμπέρασμα που θα μπορούσε να εξαχθεί είναι ότι στην Ελλάδα είναι δύσκολο να επιβληθεί ένα αντίγραφο του καθεστώτος Όρμπαν, κυρίως λόγω της μεγάλης διαφοράς της ιστορίας των δύο χωρών. Ωστόσο, είναι εμφανής η διολίσθηση σε έναν αυταρχικό καθεστωτισμό, σαφώς διαφοροποιημένο σε σχέση με όσα έχουμε ζήσει μετά τη Μεταπολίτευση. Είναι αλήθεια ότι πολλά από τα στοιχεία του «συστήματος Μητσοτάκη» συνιστούν οξυμένες εκδοχές φαινομένων που έχουμε δει παλιότερα. Είναι όμως σαφής η ποιοτική διαφορά που έχει σημειωθεί την τελευταία τριετία. Τόσο εμφανής που μπορούμε να μιλάμε για την ανάδυση μιας νέας κατάστασης.

Γιάννης Αλμπάνης

των υποκλοπών

γισμικά για να παρακολουθούν τις ψηφιακές επικοινωνίες των αντιπάλων τους. Σε περίπτωση που οι υποκλοπές αποκαλυφθούν, η μέθοδος είναι ίδια: κάποιες παραιτήσεις (συνήθως των επικεφαλής των μυστικών υπηρεσιών) και στη συνέχεια επίκληση του απορρήτου για εθνικούς λόγους, προκειμένου να μπει φραγμός στην έρευνα. Τα ίδια ακριβώς που συνέβησαν και στην Ελλάδα.

6. Η σύγχρονη τεχνολογία δίνει στο κράτος πρωτοφανείς δυνατότητες παρακολούθησης των πολιτών. Από τη στιγμή που λογισμικά όπως το Predator μετατρέπουν το κινητό σε συσκευή παρακολούθησης του χώρου (όχι μόνο με ήχο αλλά και με εικόνα), αίρεται κάθε όριο ιδιωτικότητας. Αυτή η κατάσταση του κρατικού ψηφιακού «πανοπτικού» ξεπερνάει ακόμα και το ζοφερό όραμα του Όργουελ στο 1984.

Ενεργειακή κρίση και ακρίβεια στην

Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή και ας απαντήσουμε σε κάποια ερωτήματα που ίσως διαφωτίσουν καλύτερα τα κρίσιμα για την κοινωνία ζητήματα που κρύβονται πίσω από τη σχέση της ενεργειακής κρίσης με την ακρίβεια. Ας ξεκινήσουμε με το πρώτο ερώτημα και ας θέσουμε σε διερεύνηση το γιατί παρουσιάζεται τέτοια αύξηση τιμών σήμερα. Μήπως οφείλεται σε μια οικονομία υπερθερμασμένη, όπου κυκλοφορεί μεγαλύτερη ποσότητα χρήματος από ό,τι χρειάζεται για να αγοραστεί μια αντίστοιχη ποσότητα προϊόντων; Μήπως οφείλεται στα αρνητικά σοκ της προσφοράς (ενεργειακή κρίση, εφοδιαστικές αλυσίδες, πόλεμος κ.λπ.) που επηρεάζουν καθοριστικά τις τιμές; Ποια πλευρά της οικονομίας φταίει, η προσφορά ή η ζήτηση;

Το θεμελιώδες πρόβλημα του ευρωπαϊκού παραγωγικού συστήματος και η συμβολή του στην αύξηση των τιμών

Πριν απαντήσουμε στην παραπάνω ερώτηση θα απαντήσουμε σε μια άλλη πρώτα. Αν δεν μεσολαβούσαν η πανδημία, η διακοπή των αλυσίδων τροφοδοσίας και ο πόλεμος στην Ουκρανία θα μπορούσε το συγκεκριμένο μέγεθος ζήτησης, που εμφανίζεται στις δυτικές οικονομίες, να προκαλέσει έντονες πληθωριστικές πιέσεις; Δεν νομίζουμε ότι ένα μέγεθος ζήτησης, σαν και αυτό που εμφανίζεται σήμερα, διαφέρει από την ιστορική τάση που υπήρχε πριν από την πανδημία. Ο δυτικός κόσμος δεν καταναλώνει περισσότερα τρόφιμα απ' ό,τι καταναλώνει πριν την πανδημία, ούτε περισσότερα αυτοκίνητα ή περισσότερο τουρισμό. Στην Ελλάδα η τουριστική κίνηση το 2022 πλησίασε την κίνηση του 2019.

Τότε γιατί κάτι που δεν θα ήταν πληθωριστικό το 2019 να είναι πληθωριστικό το 2022; Προφανώς υπάρχει ζήτημα προσφοράς, αφού τα χαρακτηριστικά της ζήτησης και η έντασή της σε μια σειρά προϊόντων δεν διαφοροποιήθηκαν από το σημείο που τα αφήσαμε πριν ξεσπάσει η πανδημία και κατά συνέπεια δεν δικαιολογούν πληθωριστικές πιέσεις. Όμως, τι είδους ζήτημα προσφοράς υπάρχει στην Ευρώπη;

Το ζήτημα προσφοράς στη Ευρώπη δεν είναι απλό και δεν υπάρχει εύκολη και γρήγορη διαδικασία αποκατάστασής του. Στην πραγματικότητα, η σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ελέγχει την ενεργειακή της βάση, δηλαδή το βασικό εμπόρευμα που εισέρχεται στην παραγωγή όλων ανεξαιρέτως των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται από την οικονομία της. Μια όψη, μπορεί όχι η μοναδική αλλά η κυρίαρχη, του μη ελέγχου της ενεργειακής βάσης είναι ο ανταγωνισμός για την απόκτηση της ίδιας ποσότητας υδρογονομένου αερίου, που έρχεται από τις ΗΠΑ και

άλλες χώρες, μεταξύ της ευρωπαϊκής οικονομίας και της ασιατικής οικονομίας. Ο ανταγωνισμός αυτός είναι η κύρια αιτία της ανόδου των τιμών ενέργειας. Και επειδή η ενέργεια είναι βασικό εμπόρευμα, δηλαδή εισέρχεται σε κάθε είδους παραγωγική διαδικασία, η αύξηση της τιμής της περνάει αργά η γρήγορα και στην τιμή όλων των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγει μια οικονομία.

Ο νεοφιλελευθερισμός, η πολεμική οικονομία και η αύξηση των τιμών

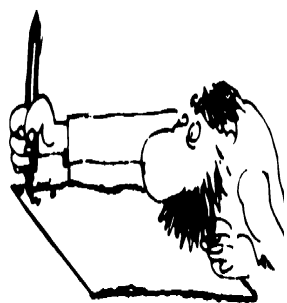
Η απώλεια του ελέγχου της ενεργειακής βάσης της ευρωπαϊκής οικονομίας είναι μια πολύ σοβαρή κατάσταση και πρωτόγνωρη που εξηγεί τη γενική αύξηση των τιμών που εμφανίζεται στις μέρες μας. Τέτοιους κλυδωνισμούς έχει να γνωρίσει μια οικονομία σαν την ευρωπαϊκή από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, αν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτήν την ιστορική αναλογία. Με λίγα λόγια, το μέγεθος της ενεργειακής κρίσης που χτυπάει την Ευρώπη την κάνει να μοιάζει περισσότερο με μια πολεμική οικονομία παρά με μια οικονομία που την ταλαιπωρεί ένας δύσκολος οικονομικός κύκλος. Η πολεμική οικονομία είναι μια οικονομία στην οποία οι βασικές αγορές δεν λειτουργούν κανονικά. Σε μια οιοει πολεμική οικονομία η κυβέρνηση αναγκάζεται να αναλάβει μικρή ή μεγάλη έκταση του κατεχοχόν ρόλου της αγοράς, δηλαδή, να ανακατανείμει εισοδήματα και πόρους. Κάποια από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της οικονομίας πολέμου είναι η ανεξέλεγκτη αύξηση των τιμών ορισμένων βασικών προϊόντων, όπως είναι η ενέργεια και τα τρόφιμα. Κάποια άλλα, εξίσου σημαντικά χαρακτηριστικά, είναι η ανεξέλεγκτη αύξηση των τιμών λόγω της ανεξέλεγκτης αύξησης των κερδών και της καταβαράθρωσης της αγοραστικής δύναμης των μισθών.

Στο παραπάνω πλαίσιο μιας, κατά προσέγγιση, πολεμικής οικονομίας τι ρόλο παίζει

ο νεοφιλελευθερισμός και ποια είναι η συμβολή του στην αύξηση των τιμών; Ο νεοφιλελευθερισμός είναι ένας τρόπος οργάνωσης της οικονομίας που είναι από τη φύση του πολεμικός, δηλαδή, εναντίον όσων πιστεύουν στην αλληλεγγύη, εναντίον όσων ζουν από μισθό, εναντίον όσων στηρίζονται με τη βοήθεια δομών του κοινωνικού κράτους. Ο νεοφιλελευθερισμός στην Ευρώπη, σε όλη τη διάρκεια της οικοδόμησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατάφερε να δημιουργήσει ένα πλαίσιο αγορών και θεσμών που ισχυροποιούν, με σχεδόν απόλυτο τρόπο, τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα της ιδιωτικής επιχειρηματικής τάξης. Τα ισχυροποιημένα ιδιοκτησιακά δικαιώματα καλύπτουν απόλυτα τον ευρωπαϊκό χώρο της ενέργειας, της γης, των εισροών στην πρωτογενή παραγωγή και της διανομής, δηλαδή, του εμπορικού κυκλώματος. Ταυτόχρονα με την ισχυροποίηση των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων, ο νεοφιλελευθερισμός αντιμετώπισε με ορθολογικό και ρεαλιστικό τρόπο όλο το φάσμα των δυσλειτουργιών των αγορών. Δεν διακατέχεται από αυταπάτες για την περίφημη αυτορύθμιση των αγορών. Όταν αυτές πάσχουν, το κράτος και οι κυβερνήσεις παρεμβαίνουν για να τις διασώσουν και όχι για να τις καταστείλουν ή να τις καταργήσουν.

Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, η καθιέρωση του μηχανισμού πλαφόν της χονδρικής αγοράς του ρεύματος δεν έγινε εις βάρος του target model αλλά, αντιθέτως, για τη διάσωσή του. Οι αυξήσεις στις τιμές της ενέργειας διατηρούνται αλλά ρυθμίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να απαλύνουν λίγο τον «πόνο» των καταναλωτών και, κυρίως, να μην καταστρέψουν τη βασική λειτουργία της αγοράς. Τη λειτουργία του μηχανισμού έχει αναλάβει ο Φορέας Εκκαθάρισης της Αγοράς Επόμενης Ημέρας (EnExClear), ο οποίος και ενημερώνει σε καθημερινή βάση τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ). Δηλαδή, διατηρείται αυτούσιο όλο το μοντέλο και ευνοείται έτσι η καθετοποίηση των παραγωγών με τους προμηθευτές ενέργειας. Αντίστοιχα, οι παρεμβάσεις του υπουργείου Ανάπτυξης στην αγορά των σούπερ μάρκετ γίνονται όχι για να μειωθούν οι τιμές αλλά για να διατηρηθούν οι αυξήσεις, σε κάποιο λογικό βαθμό και αυτό μόνο σε πενήντα προϊόντα βασικής κατανάλωσης.

Ιστορικά, ο ευρωπαϊκός νεοφιλελευθερισμός, με τη βοήθεια των κρατικών μηχανισμών, ενίσχυσε σημαντικά τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα και αυτή η ενίσχυση πέρασε στις τιμές των προϊόντων. Ιδιαίτερα στην Ελλάδα, λόγω και των ακολουθούμενων ιδιοκτησιακών των μνημονίων, η ενίσχυση των ιδιοκτησιακών συμφερόντων ήταν τρομακτική κατά τα προηγούμενα χρόνια. Η ενεργειακή κρίση, η κλιματική αλλαγή

Ευρώπη και την Ελλάδα

και η διατροφική κρίση βρήκαν «στρωμένο» το έδαφος για να επιδράσουν καταλυτικά στις αυξήσεις που παρατηρούμε.

Και ο ρόλος των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών;

Σε τελευταία ανάλυση οι επιχειρήσεις τιμολογούν και όχι οι αγορές. Οι επιχειρήσεις τιμολογούν αυξητικά, είτε ως δημιουργοί τιμών είτε ως αποδέκτες τιμών, όταν βλέπουν ευκαιρίες σε επερχόμενες καταστροφές. Και αυτή η τιμολόγηση των επιχειρήσεων είναι που επηρεάζει πιο πολύ τους καταναλωτές. Χονδρικά, υπάρχουν τρεις συνήθεις τύποι τιμολόγησης μπροστά σε μια κατάσταση μεγάλης μεταβλητότητας.

Ο πρώτος τύπος είναι αυτός της full-cost τιμολόγησης. Πρόκειται για μια πρακτική όπου η τιμή ενός προϊόντος υπολογίζεται με βάση το άμεσο κόστος, ανά μονάδα παραγωγής, συν μια προσαύξηση για την κάλυψη γενικών εξόδων και κερδών. Η προσαύξηση είναι πολύ πιο μεγάλη όταν η επιχείρηση βλέπει δυσοίωνο μέλλον μπροστά της ή όταν έχουμε δραματικές αλλαγές στη σύνθεση της ζήτησης ή όταν το κόστος κατανέμεται σε μικρότερο αριθμό μονάδων προϊόντος. Ο δεύτερος τύπος τιμολόγησης, που αυξάνει δραματικά τις τιμές, ακολουθείται όταν η συγκέντρωση του κεφαλαίου και της αγοράς

αυξάνεται και αντίστοιχα μειώνεται ο αριθμός των ανταγωνιστών ή όταν μειώνεται η παραγωγή και παράλληλα αυξάνεται η αξιοποιήσιμη παραγωγική δύναμη. Ο τρίτος τύπος τιμολόγησης ακολουθείται από επιχειρήσεις που ακολουθούν και μιμούνται την τιμολόγηση, που κάνει μια γκέτιδα επιχείρηση, στο πλαίσιο των προηγούμενων δύο τύπων.

Κατά συνέπεια, μεγάλο μέρος της ακρίβειας που παρατηρείται σήμερα στις αγορές οφείλεται και στην τιμολογιακή πολιτική των επιχειρήσεων που ενσωματώνουν σε αυτή όλους τους κινδύνους του οικονομικού περιβάλλοντος, αποσκοπώντας να βγουν πιο ισχυροί αμέσως μετά τη λήξη της κρίσης.

Ένα είδος πολεμικής οικονομίας και οι κυβερνητικές παρεμβάσεις

Πριν λίγο καιρό οι πολιτικοί προϊστάμενοι του υπουργείου Ανάπτυξης συναντήθηκαν με τους εκπροσώπους του λιανικού εμπορίου και των σούπερ μάρκετ με σκοπό να συγκρατηθούν οι αυξήσεις σε ένα καλάθι 50 βασικών προϊόντων για τη λαϊκή κατανάλωση. Το εξοργιστικό είναι πως το υπουργείο Ανάπτυξης συναντιέται μόνο με τους εκπροσώπους των επιχειρήσεων, που βλέπουν τον μισθό ως κόστος παραγωγής και όχι ως επιβίωση και αγοραστική δύναμη, και δεν

συναντιέται με τους εργαζόμενους που βλέπουν τον μισθό ως εργαλείο επιβίωσης και αναπαραγωγής.

Ζούμε σε μια εποχή αλληλεπικαλυπτόμενων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης: Η πανδημία δεν έχει τελειώσει, η κλιματική αλλαγή είναι πραγματικότητα και η γεωπολιτική σταθερότητα έχει φτάσει στο ναδίρ. Αυτό απαιτεί να ξανασκεφτούμε τη χάραξη της οικονομικής πολιτικής ως μια μορφή ετοιμότητας απέναντι σε μεγάλες καταστροφές. Πρέπει να είμαστε σε θέση να ανταποκριθούμε στους κραδασμούς που αναπόφευκτα συμβαίνουν καθώς πολλαπλασιάζονται οι κρίσεις. Αν αυτά ισχύουν, τότε οι πατερναλιστικές – συμβολικές παρουσίες σε «τραπέζια» επιλεγμένων «κοινωνικών εταίρων» δεν συνιστούν λύση αλλά πρόβλημα.

Σήμερα, η ακρίβεια είναι κάτι περισσότερο από μια απλή αύξηση των τιμών κατανάλωσης και μπορεί καλύτερα να γίνει κατανοητή ως μια σειρά από αλληλένδετες αλλαγές ποσοτήτων, τιμών, εισοδημάτων, μισθών και κερδών εντός μιας οικονομίας. Όλες αυτές οι αλλαγές πρέπει να τροποποιηθούν στη βάση ενός συνολικού επανασχεδιασμού της οικονομίας, ριζοσπαστικής και συμμετοχικής μορφής με οδηγό τα λαϊκά συμφέροντα. Ποιοι και πώς θα πληρώσουν τις γεωπολιτικές, κλιματικές και υγειονομικές καταστροφές; Πού και πώς θα διανεμηθεί το παραγόμενο προϊόν της οικονομίας; Αυτά είναι τα πραγματικά ερωτήματα της περιόδου που κρύβονται πίσω από την ακρίβεια και την ενεργειακή κρίση.

Πέτρος Σταύρου
οικονομολόγος

Ούτε στα Σεπόλια, ούτε πουθενά

«Δεν ήταν μόνος αυτός που πυροβόλησε, είχε μαζί του κι άλλους αφανείς δήμιους. Είχε μαζί του τους ενάρετους... Είχε μαζί του τους ηθικούς... Είχε μαζί του τους φιλήσυχους.

Οι δήμιοι είναι αθώοι. Οι ένοχοι νεκροί.»

38 χιλιοστά - Deus Ex Machina

Ένα νεαρό κορίτσι, στην προκειμένη περίπτωση παιδί ακόμα 12 χρόνων, βιαζόταν συστηματικά από ευυπόληπτους πολίτες με μαστροπό τον πιο ευυπόληπτο απ όλους – αν θα ρώταγες λίγες μέρες πριν στη γειτονιά του. Ο Μίχος διαθέτει αυτό το γνωστό προφίλ που έχει πολλές φορές εγκληματήσει, (στον Εμφύλιο και μετά κατά κόρον), το προφίλ Πατρίς Θρησκεία Οικογένεια (καλό καμουφλάζ). Ο Μίχος είναι επίσης η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος με τις απόψεις που φωνάζουν για κρεμάλες και χημικούς ευνουχισμούς. Πόσο παράξενο στ' αλήθεια μια κοινωνία να σύρεται πίσω από εκείνες τις απόψεις που δεν θα μιλήσουν ποτέ για το θύμα, ποτέ για το πώς δεν θα ξαναγίνει κάτι τέτοιο, για το πώς προλαμβάνονται αυτές οι αντικοινωνικές, εγκληματικές

πατριαρχικές - σεξιστικές συμπεριφορές, για το πώς οι γυναίκες θα περπατάνε και θα ζούνε ασφαλείς. Μόνο κραυγές και αλαλαγμοί και τα μίντια να κάνουν για άλλη μια φορά τόσο φιλότιμες προσπάθειες να πέσει στα μαλακά κάποιος θύτης. Στην προκειμένη περίπτωση πασχίζουν, κατ' εντολή μάλλον, να στρέψουν την κοινή γνώμη εναντίον της οικογένειας του κοριτσιού για να τη σκαπουλάρει το «δικό τους παιδί». Κι αν έχουμε την κακή τύχη να έχει ο Μίχος καμιά λίστα πελατών που δεν πρέπει να μαθευτεί θα απολαύσει κι αυτός τον καφέ του έξω, όπως και ο Λιγνάδης. Είναι συγκλονιστικό όμως πως κάποιος το περιθάλπουν «το τέρας» μέχρι να αποκαλυφθεί, αν αποκαλυφθεί. Για παράδειγμα γείτονες που πάντα πέφτουν απ' τα σύννεφα, «μα ήταν άνθρωπος της εκκλη-

σίας». Επίσης οι αρχές, σε πολλές περιπτώσεις. Τον περιθάλπει επίσης, (συνήθως), η ίδια πολιτική ιδεολογία, αυτή που έχει για κορμό το Πατρίς Θρησκεία Οικογένεια, τρίπτυχο του μίσους και της βίας και πολλές φορές και τέτοιων χυδαίων αντικοινωνικών και εγκληματικών συμπεριφορών συχνότερα με θύματα γυναίκες. Όχι βέβαια πως οι βιαστές ανήκουν σ έναν πολιτικό χώρο μόνο. Στη συνέχεια έχουμε και τους πελάτες οι οποίοι προφανώς και είναι συνένοχοι. Οι φεμινίστριες ζητούσαν από παλιά να ποινικοποιηθούν και οι πελάτες σε περιπτώσεις τράφικινγκ και καταναγκαστικής πορνείας. Πολύ περισσότερο όταν μιλάμε για παιδιά - θύματα. Βεβαίως αν η δωδεκάχρονη δεν ήταν φτωχή δεν θα συνέβαιναν ακριβώς έτσι τα πράγματα αλλά αυτό είναι μια άλλη μεγάλη συζήτηση. Προς το παρόν πρέπει να τιμωρηθούν όλοι οι ένοχοι και να ελπίζουμε πως κάποια στιγμή η κοινωνία δεν θα επιτρέψει να ανθούν οι «ευυπόληπτοι» Μίχοι.

Κυριακή Κλοκίτη

απόψεις

Ο ελληνοτουρκικός ανταγωνισμός οξύνεται επικίνδυνα

Για πρώτη φορά μετά τα Ίμια το 1996 ο ελληνοτουρκικός ανταγωνισμός εγκυμονεί κίνδυνο «θερμού επεισοδίου». Η κλιμακούμενη πολεμική ρητορική της κυβέρνησης Ερντογάν (π.χ., «θα έρθουμε νύχτα...») συνοδευόμενη από πρακτικές κινήσεις όπως το πρόσφατο δεύτερο τουρκοκλιβικό μνημόνιο και η ταυτόχρονη άρνηση της ελληνικής πλευράς να συζητήσει οτιδήποτε πέραν της υφαλοκρηπίδας, συνδυασμένη με επιθετικούς προβληματισμούς για επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων δυτικά της Κρήτης στα 12 ν.μ. (δηλαδή πάνω στο τουρκοκλιβικό οικόπεδο ερευνών), αλλά και πολεμοκάπηλες δηλώσεις εγχώριων αξιωματούχων, όπως αυτή του εθνοφασίστα Συρίγου ότι «η Ελλάδα θα ριζει τον πρώτο πυροβολισμό», νομίζω ότι δικαιολογούν το φόβο για «θερμό επεισόδιο».

Ενώ, λοιπόν, αποκλείω τη διεξαγωγή ενός πολέμου Ελλάδας – Τουρκίας (καμία πλευρά δεν τον επιθυμεί, παρεμπιπτόντως δε, αν ο μη γένοιτο συμβεί, η ταπεινωτική έκβασή του για την Ελλάδα είναι δεδομένη), η κλιμακούμενη αντιπαράθεση με κινήσεις επί του πεδίου μπορεί να οδηγήσει σε στρατιωτική εμπλοκή. Αν, για παράδειγμα, η Ελλάδα επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα σε 12 ν.μ. δυτικά της Κρήτης και η Τουρκία την αγνοήσει συνεχίζοντας τις έρευνες συνοδεία πολεμικών ή, ακόμα χειρότερα, προχωρήσει σε ναυτικό αποκλεισμό ενός στρατιωτικοποιημένου ελληνικού νησιού του βορειοανατολικού Αιγαίου, ο ασκός του Αιόλου θα έχει ανοίξει.

Θεωρώ ότι για την ένταση του ελληνοτουρκικού ανταγωνισμού ευθύνονται και οι δύο πλευρές. Η Ελλάδα, αν και εμφανίζεται ως αμυνόμενη, όχι μόνο συντηρεί αυτό τον ανταγωνισμό, αλλά συχνά τον πυροδοτεί. Αναφέρω ενδεικτικά: Οι ελληνικές κυβερνήσεις συνεχίζουν την καταπάτηση του τουρκικού εναέ-

ριου χώρου στο Αιγαίο, καθώς έχουν επεκτείνει παράνομα τον ελληνικό στα 10 ν.μ. ενώ τα ελληνικά χωρικά ύδατα είναι 6 ν.μ., καταγγέλλοντας μάλιστα την Τουρκία για συνεχείς παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου· ορίζουν αυθαίρετα μαζί με την ελληνοκυπριακή κυβέρνηση ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο, σχεδίασαν τον, παγωμένο πλέον, East Med με μοναδικό στόχο την απομόνωση της Τουρκίας· πρωτοστάτησαν στο ναυάγιο των συνομιλιών του Κραν Μοντανά για ομοσπονδιακή επίλυση του Κυπριακού και, ίσως το χειρότερο, με απολύτως εχθρική στρατηγική απέναντι στην Τουρκία, πιέζουν συνεχώς τις ΗΠΑ και την ΕΕ για μέτρα κατά της γειτονικής χώρας. Όλα αυτά και πολλά άλλα, στα οποία ο ΣΥΡΙΖΑ, τόσο ως κυβέρνηση όσο και ως αντιπολίτευση, συμμετέχει ενεργά, προφανώς δεν συνιστούν φιλειρηνική πολιτική, αλλά ευνοούν την οξύνση του διακρατικού ανταγωνισμού με πιθανότητα πολεμικής εμπλοκής.

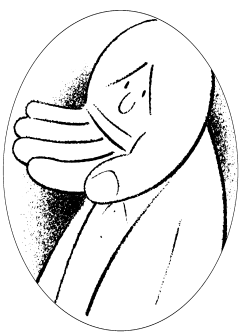
Υποστηρίζω ότι αυτό το δυστοπικό σενάριο το ευνοούν

δύο επιπλέον παράγοντες: Ο πρώτος είναι ότι στις δύο χώρες το 2023 θα γίνουν εκλογές και οι ηγέτες τους επενδύουν πρωτίστως στο εθνικιστικό ακροατήριο – ως γνωστόν δε, σε «εθνικές κρίσεις» πρωτίστως ωφελούνται οι κυβερνήσεις· ο δεύτερος παράγοντας καλλιέργειας της έντασης βρίσκεται σε συγκεκριμένες γεωστρατηγικές επιδιώξεις των δύο πλευρών. Ο μιν Ερντογάν πιέζει τις ΗΠΑ να άρουν κάθε περιορισμό στις εξοπλιστικές επιδιώξεις του και να αναγνωρίσουν την «ειδική σχέση» του με τη Ρωσία, ο δε Μητσοτάκης προσπαθεί να ενισχύσει τη συμμαχία με τις ΗΠΑ και την ΕΕ, καθώς και το ρόλο του ελληνικού κράτους στην ευρύτερη περιοχή σε βάρος φυσικά του τουρκικού. Βεβαίως, και οι δύο πλευρές έχουν προβλήματα στην υλοποίηση των επιδιώξεών τους και τούτο δημιουργεί εύφορο έδαφος για τον τυχοδιωκτισμό.

Αυτός ο γόρδιος δεσμός δεν θα ήταν συνετό να κοπεί με σπαθί, ούτε όμως φαίνεται δυνατό να λυθεί από αυτούς που

τον δημιούργησαν και τον συντηρούν. Δυστυχώς, η Αριστερά, τουλάχιστον στην Ελλάδα, δεν αναπτύσσει μια πλατιά αντιεθνικιστική φιλειρηνική καμπάνια, εγκλωβισμένη είτε στον εκλογικό καιροσκοπισμό του ΣΥΡΙΖΑ είτε στον αντιμπερλιαστικό πατριωτισμό του ΚΚΕ, καταλήγοντας συνήθως σε μια θλιβερή εθνική πλειοδοσία απέναντι στην κυβέρνηση Μητσοτάκη. Ωστόσο, δεν υπάρχει άλλη λύση εκτός από αυτή την πλατιά καμπάνια, με κύριο στόχο την άμεση υπογραφή συμφώνου μη επίθεσης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Αναγκαία μέτρα εμπιστοσύνης είναι η έναρξη διμερούς διαλόγου για την από κοινού προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (σημειωτέον, το Δικαστήριο είναι διαιτητικό όχι ποινικό, άρα τα αντίδικα μέρη καταφεύγουν σε αυτό με στόχο ευνοϊκό για την πλευρά τους συμβιβασμό, όχι καταδίκη της άλλης) με ταυτόχρονο πάγωμα όλων των εξορκτικών ερευνών στην Ανατολική Μεσόγειο.

Νίκος Γιαννόπουλος

Για το δικαίωμα στην πόλη [μας]

ανάγλυση

Όταν ξεκίνησα να ασχολούμαι με το θέμα του μετρό στην πλατεία Εξαρχείων αναρωτήθηκα έντονα για τον εαυτό μου. Με έκρινα ως οπισθοδρομική, κολλημένη στο «όχι» και άλλα τέτοια συνήθη που ακούμε κατά καιρούς όσοι ανοίγουμε συζητήσεις και εκτός «χώρων». Ο κόσμος της συνέλευσης και της γειτονιάς μου έδωσε τις απαντήσεις που χρειαζόμουν, είτε το ήξερε είτε όχι, και με κράτησε σε μια πολύ έντονη μάχη απέναντι σε αυτό που στήνεται στις λαμαρίνες της πλατείας. Ο καιρός έχει περάσει πια, οι εξελίξεις περνάνε από πάνω μας και πλέον έχω κάτι ουσιαστικό να πω για όλο αυτό που έχει ωριμάσει μέσα μου.

Θέλουν να μας διώξουν από τα Εξάρχεια. Είναι τόσο απλό.

Αποδεδειγμένα (μελέτη των αγοραπωλησιών στην περιοχή των Εξαρχείων κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης 2009-2018) έχουν αλλάξει χέρια και χρήση πολλά ακίνητα στο άβατο. Και το αναφέρω εδώ γιατί μου δημιουργεί απορία πώς ένας ξένος ή ντόπιος «επενδυτής» αποφασίζει να αγοράσει ένα ακίνητο σε μια γειτονιά τόσο κακόφημη, γιατί να πετάξει έτσι τα χρήματά του σε έναν τόπο με τόσο κακή φήμη, δεν μπορεί, κάτι θα ήξερε.

Τι ξέρουμε εμείς για τα Εξάρχεια; Τα Εξάρχεια είναι μια γειτονιά του κέντρου της Αθήνας, οκ, αν δούμε ένα χάρτη της πόλης θα διαπιστώσουμε ότι πιο κέντρο δεν γίνεται, είναι όμως γειτονιά. Είναι μια γειτονιά με αίγλη τόσο αστική όσο και λαϊκή, η καθεμιά τους χώρια και αντάμα ακόμα καλύτερα, τι να κάνουμε, έχουν και οι αστικές πολυκατοικίες τη γοητεία τους για εμάς τους αρχιτέκτονες. Είναι μια περιοχή που προσέλκυσε τους νέους και όσους θέλανε να περπατάνε σε στενά (δυστυχώς τα στενά της Πλάκας είχαν καταληφθεί αρκετά νωρίς από τον τουριστικό κώδικα ενώ το Μοναστηράκι είχε έναν άλλο

χαρακτήρα ως αιωνόβια αγορά της πόλης).

Τι άλλο όμως υπάρχει εδώ; Είναι σπίτι τα Εξάρχεια και μάλιστα φιλόξενο σπίτι με τάση προς το κοινόβιο. Σπίτι για όσους βαριούνται στα σπίτια τους, για όσους απλώς (δυστυχώς) θέλουν να ξεφύγουν και σπίτι για όσους δεν έχουν σπίτια, είτε γιατί τα φάγανε στον τζόγο είτε γιατί κάποιος πόλεμος τους το πήρε κ.ο.κ. Θυμάμαι τότε (2015) έγινε και για εμένα η επανασύνδεση με το όλο των Εξαρχείων, μετά τα φοιτητικά μου χρόνια, που έτρεχα στη Νοταρά να βάλω κανένα πλυντήριο. Και φυσικά δεν ήταν μόνο η Νοταρά, πολλές δομές, καταλήψεις για πρόσφυγες, μετανάστες, εκδιωγμένους ή πεινασμένους. Πόσο όμορφο ήταν όλο αυτό, ακόμα το συνειδητοποιώ και πόσο άσχημα πάει να τελειώσει.

Γιατί ήρθαν κάτι τύποι με

αυτόματα, το χαλάσανε όλο αυτό κι εμείς με μικρές αντιδράσεις το αποδεχτήκαμε, είχαμε και τα διάφορα ψυχολογικά μας να αντιμετωπίσουμε εκείνα τα χρόνια. Και ξέρετε, ε, έχουμε όλοι μας ακούσει, μία φορά τουλάχιστον, τον έρμο τον στίχο (σε όποιον κι αν τελικά αποδίδεται) να λέει «όταν ήρθαν για τους άλλους, εγώ κοιτούσα, δεν ήμουν ένας από αυτούς άλλωστε».

Δεν ήμουν τότε τουλάχιστον.

Και τώρα που ήρθαν να διώξουν κι εμάς, τους ελληνικής παραγωγής μικρομεγαλοαστούληδες, τι θα κάνουμε άραγε; Τώρα που θέλουμε πιο ψηλά ενοίκια, πιο πολλά bnb και μόνο ακριβά ντελικατέσεν, πώς πρέπει να φερθούμε για να χωράμε στην πρώην φιλόξενη γειτονιά μας;

Γιατί λέω ότι μας διώχνουν,

ποιοι είναι αυτοί που μας διώχνουν; οι «όχι μετρό» είναι τίποτα ψεκασμένοι τελικά;

Πέρα από όσα βλέπουμε εμείς στα Εξάρχεια κάποιοι βλέπουν πολύ χρήμα. Ο εξευγενισμός κρατεί κάποια χρόνια, τα Εξάρχεια είναι «φάση», τα μαγαζιά και οι θαμώνες συχνά δεν σεβονται, η γειτονιά δεν μπορεί να είναι πλέον το ίδιο φιλόξενη, πιέστηκε και απηύδησε κι αυτή, όλοι μεγαλώνουν και γκρινιάζουν. Και νέοι; πού και πώς χωράνε με τα ενοίκια στο Θεό; Λίγα τα νεοεισερχόμενα «δικά μας παιδιά».

Κατόπιν του πανικού, ως συσχεφτούμε λίγο καθαρά. Είναι μόνο τα Εξάρχεια (μετρό στην πλατεία και λόφος του Στρέφη) που αντιμετωπίζουν τέτοια θέματα; Όχι, είναι πολλά πλέον τα κινήματα γειτονιάς και υπεράσπισης των δημόσιων χώρων, είναι απλωμένα σε κάθε γωνιά της πόλης και της χώρας ειδικά σε μέρη που δέχονται τουριστικές ή λοιπές επενδυτικές πιέσεις. Ήταν σίγουρο ότι αυτή η στιγμή θα ερχόταν μετά τη φτωχοποίηση του πληθυσμού και την εφαρμογή τουριστικής εισοδηματικής «μονοκαλλιέργειας» στη χώρα. Ποιος μπορεί να υπερασπιστεί αυτές τις γειτονιές;

Κοινότητες ανθρώπων που ξαναβρίσκονται σε συνελεύσεις και στους δρόμους κάτω από το σπίτι τους για να υπερασπιστούν το δικαίωμα να μένουν εκεί που θέλουν και φυσικά όσοι μαζί τους συμφωνούν.

Υ.Γ. Για τα επιχειρήματά μας και την πολιτική ανάλυση της συνέλευσης:

- Κάθε πρωί από τις 6.30 π.μ. είμαστε στην πλατεία με το υλικό μας ανά χείρας.
- Ηλεκτρονικά: <https://oximetrostin-plateiaexarcheion.com>, email: swzoume.tin.plateia.
- Twitter: @NExarcheia.
- Facebook: Όχι μετρό στην πλατεία Εξαρχείων.

Χαρά Χριστοπούλου
μέλος της συνέλευσης
«Όχι μετρό
στην πλατεία Εξαρχείων»

Εξάρχεια, αστυνομική βία, real

Στα Εξάρχεια βιώνουμε για άλλη μια φορά τη βία και καταστολή της αστυνομίας. Αυτή τη φορά όμως, η επιθετικότητα των δυνάμεων καταστολής υπερβαίνει οποιοδήποτε φραγμό, αν υποθέσουμε ότι η ΕΛ.ΑΣ. μπορεί να διακρίνεται από κάτι αντίστοιχο. ΜΑΤ περιστοιχίζουν τη μοναδική πλατεία της περιοχής φυλάσσοντας τις λαμαρίνες του μετρό, υβρίζοντας κατοίκους και κλέβοντας γυναίκες, προβαίνουν σε ρίψεις χημικών, κρότου λάμψης και προσαγωγές κατοίκων χωρίς προηγούμενη πρόκληση. Πρόσφατα μάλιστα, χτυπήθηκε και συνελήφθη πατέρας μπροστά στα έντρομα μάτια της κόρης του, με την οποία έπαιζαν μέχρι εκείνη τη στιγμή μπάσκετ, καθώς πήγε να υπερασπιστεί γυναίκα από οχλήσεις αστυνομικών στο γήπεδο του λόφου Στρέφη. Οπλισμένοι ένστολοι περιστοιχισαν το 36ο Δημοτικό σχολείο σε ένδειξη ανωτερότητας και εξουσίας έναντι του συλλόγου γονέων που καταδίκασε το συγκεκριμένο γεγονός. Τι έχει συμβεί ακριβώς στα Εξάρχεια και η αστυνομία προβαίνει σε αποκάλυπτες επιθέσεις σε κατοίκους και γονείς; Γιατί οι φωνές των κατοίκων που δεν επιθυμούν τον σταθμό του μετρό στην Πλατεία Εξαρχείων μετατρέπονται σε κραυγές αγώνιας για τη δημοκρατία;

Μήπως η βία και καταστολή της αστυνομίας ωθούνται αυτή τη φορά περισσότερο από τα παιχνίδια της αγοράς ακινήτων και τα συμφέροντα επενδυτών που οσμίζονται τις υπεραξίες γης της περιοχής; Με άλλα λόγια, υπάρχει κάποιο χάσμα γαιοπροσόδου που υποδεικνύει την μελλοντική κερδοφορία της αγοράς; Τι έχει συμβεί τα τελευταία χρόνια και αυξάνονται τα ενοίκια, ειδικά στο κέντρο της Αθήνας και τα Εξάρχεια; Ας δούμε λίγο καλύτερα περί τίνος πρόκειται το gentrification (εξευγενισμός) και πώς μπορεί να μας φανεί χρήσιμη αυτή η θεωρία για να καταλάβουμε τα παιχνίδια του δημάρχου και των real estate φίλων του για το κέντρο της Αθήνας.

Ο εξευγενισμός, ως θεωρία, ασχολείται με την κίνηση του κεφαλαίου στο δομημένο χώρο. Πιο συγκεκριμένα εξετάζει πώς γειτονιές με ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά ή ιστορικά χαρακτηριστικά που μέχρι πρότινος θεωρούνταν υποβαθμισμένες, αποκτούν επενδυτικό ενδιαφέρον. Επιπλέον, ερμηνεύει πώς αλλάζει η συμπεριφορά των επενδυτών γης όταν αναπτύσσεται το χάσμα γαιοπροσόδου (rent gap) (Smith, 1996, Clark, 2005). Το χάσμα γαιοπροσόδου αναφέρεται στη διαφορά που αναπτύσσεται στην αξία των ακινήτων ανάμεσα στην πραγματική (και χαμηλότερη) τιμή που ισχύει σήμερα και στη δυνητική τιμή των ακινήτων όπως μπορεί να διαμορφωθεί στο μέλλον μετά από αναπλάσεις και παρεμβάσεις στον αστικό χώρο. Αξίζει να σημειωθεί ότι οποιαδήποτε παρέμβαση στον αστικό χώρο με μορφή ανάπλασης δημοσίου χώρου (όπως και λό-

φων), αναβάθμισης, αναμόρφωσης πλατείας, διάνοιξης σταθμού μετρό ή ακόμα και δημιουργίας πράσινων χώρων στο όνομα της κλιματικής αλλαγής, δημιουργεί υπεραξίες που μπορούν να καρπώνονται οι ιδιοκτήτες γης. Με άλλα λόγια, αν γίνει μια δημόσια επένδυση με μορφή ανάπλασης, τα γύρω ιδιωτικά ακίνητα θα πάρουν αξία χωρίς οι ιδιοκτήτες να χρειάζεται να κάνουν οποιαδήποτε παρέμβαση ή ανακαίνιση καθαυτή (Haila, 2016, Harvey, 2018). Επιπλέον, αυτές οι δημόσιες επενδύσεις μοχλεύουν την αγορά και ενεργοποιούν περαιτέρω οικοδομικές δραστηριότητες που παράγουν νέες αξίες για την αγορά ακινήτων με τη μορφή της διαφορικής γαιοπροσόδου. Ταυτόχρονα, αυτού του είδους οι κρατικές παρεμβάσεις απορροφούν το όποιο επενδυτικό ρίσκο, αφού αποτελούν εγγύηση ότι η περιοχή «ειρηνοποιείται», οι γαιοπρόσοδοι που παράγονται θα απορροφηθούν από παράγοντες της αγοράς, ενώ επιπλέον υποδεικνύουν γεωγραφικά τα περιθώρια κέρδους που αναπτύσσονται στο συγκεκριμένο χώρο (Smith, 1996).

Ωστόσο, η αναθέρμανση της αγοράς ακινήτων σε μια περιοχή που μέχρι πρότινος θεωρούνταν επικίνδυνη, υποβαθμισμένη ή με ρίσκο έχει συγκεκριμένες χωροκοινωνικές επιπτώσεις. Καθώς αυξάνονται οι αξίες γης της περιοχής, οι ιδιοκτήτες έχουν μεγαλύτερο κίνητρο (και νόμιμο δικαίωμα όπως αυτό ορίζεται από τα δίκαιο περί ιδιοκτησίας γης και ακινήτων) να ζητήσουν αυξήσεις ενοικίων. Άλλωστε πλέον τα ακίνητά τους βρίσκονται κοντά σε αναπλάσματα πάρκα, πράσινους χώρους ή σε σταθμούς μετρό! Σταδιακά ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες

(μετανάστες, γυναίκες, μονογονεϊκές οικογένειες, άνεργες, φτωχά νοικοκυριά) εκτοπίζονται και τη θέση τους καταλαμβάνουν εύπορες κοινωνικές ομάδες που έχουν την οικονομική δυνατότητα να πληρώνουν υψηλότερα ενοίκια. Παράλληλα, υπάρχουν και λιγότερο αποδοτικές χρήσεις γης, όπως μαγαζιά που καλύπτουν τις καθημερινές ανάγκες προηγούμενων κατοίκων (μπακάλικα, χασάπικα, εργαστήρια), εκτοπίζονται και αντικαθίστανται από νέα μαγαζιά που στοχεύουν στις ανάγκες των νέων κατοίκων (βιολογικά καφέ, γαστρονομικά είδη, γκουρμέ εστιατόρια, φούρνοι και καφετέριες) (Rose, 1989, Ley, 1996). Σταδιακά αλλάζει η κοινωνική σύνθεση της περιοχής, και ο χαρακτήρας της ορίζεται πλέον από τον τρόπο ζωής και τις συνθήκες των ευπορότερων νέων κατοίκων και καταναλωτών.

Έτσι λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι ο εξευγενισμός εμφανίζεται σε υποβαθμισμένες περιοχές της πόλης ή σε γειτονιές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (όπως οικιστικό απόθεμα ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, γειτνίαση με τοπόσημα ή/και με αρχαιολογικούς, πράσινους ή ελεύθερους χώρους ή κοντά σε υδάτινα περιβάλλοντα) στις οποίες κατοικούν ασθενέστερες και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπου παρατηρείται α) επανεπένδυση του κεφαλαίου και μεταβολή στις αξίες γης με τη διαμόρφωση του χάσματος γαιοπροσόδου, β) κοινωνική αναβάθμιση της περιοχής από ομάδες υψηλότερου εισοδήματος από τις υπάρχουσες, γ) αλλαγή του αστικού τοπίου και δ) άμεσος ή έμμεσος εκτοπισμός των χαμηλότερων κοινωνικών ομάδων (Davidson and Lees, 2005).

estate παιχνίδια και... gentrification

ανάγλυφο

Τα Εξάρχεια έχουν αυτά τα χαρακτηριστικά;

Όχι μόνο τα Εξάρχεια έχουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό και γεωγραφικό ενδιαφέρον (κεντρική συνοικία σε κομβικό σημείο, κτίρια τοπόσημα, στέκι καλλιτεχνών, συγγραφών και του πνευματικού κόσμου), αλλά σε συμβολικό επίπεδο είναι η κεντρική συνοικία της πόλης με το ιδιαίτερο πολιτικό πρόσημο της αλληλεγγύης, ενότητας και ριζοσπαστικότητας που ενοχλεί. Τα τέκια αλληλεγγύης και ζύμωσης της αριστερής ιδεολογίας που προτείνουν την ισότητα, την ισονομία και θέτουν ζητήματα δημοκρατικών, εργασιακών και οικονομικών δικαιωμάτων, όπως και οι εναλλακτικές που προτάσσουν ενάντια στην εξαθλίωση του κεφαλαίου πρέπει να αποσβηθούν. Και εφόσον επί πολλές δεκαετίες δεν έχουν καταφέρει να διαλύσουν τη γειτονιά αφήνοντας ανεξέλεγκτες τις συμμορίες ναρκωτικών, παραμελώντας τη συντήρηση του δημόσιου χώρου (σε σημείο που πέραν της επικινδυνότητας, σε συγκεκριμένες ημερομηνίες εξαφανίζονται συγκεκριμένες υποδομές όπως οι κάδοι απορριμμάτων), αποφάσισαν να τα βάλουν μαζί της με όρους οργανωμένου real estate εγκλήματος.

Ήδη, σύμφωνα με τα στοιχεία της Spritogatos, από το 2011 ενοίκια έχουν αυξηθεί από 6,6 ανά τετραγωνικό μέτρο σε 8,4 το 2020 (με χαμηλότερο σημείο το 2015 με 5,2 ανά τετραγωνικό μέτρο). Από το 2017 και μετά η άνοδος οφείλεται στην έντονη δραστηριότητα των βραχυχρόνιων

μισθώσεων (Μπαλαμπανίδης κ.ά., 2021) αλλά και στην επενδυτική δραστηριότητα εταιρειών όπως η Prodea που θέλει να αναβαθμίσει το λόφο του Στρέφη. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της, η εταιρεία διαχειρίζεται αρκετά διαμερίσματα στα πέριξ του λόφου. Οπότε μια ανάπλαση συμβάλλει κατά κόρον στην παραγωγή γαιοπροσόδων και κερδοφορίας, καθώς της επιτρέπει να προβεί σε αυξήσεις ενοικίων. Αντίστοιχα ευελπιστούν και όσοι ιδιοκτήτες κρύβονται πίσω από εταιρείες διαχείρισης μεσοπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων διαμερισμάτων.

Ήδη οι χρήσεις γης στην περιοχή έχουν αλλάξει, πολλά παραδοσιακά μαγαζάκια και συνεργεία αυτοκινήτων έχουν μετατραπεί σε μαγαζιά που εξυπηρετούν τη βιομηχανία την τουριστική και της αναψυχής. Το μετρό στην πλατεία Εξαρχείων έχει συγκεκριμένο σκοπό: πέρα από το να κλείσει το μάτι στην αγορά ακινήτων και τη βιομηχανία της διασκέδασης, να καθαρίσει ταυτόχρονα την περιοχή από αριστερές, αναρχικές, κομμουνίστριες, LGBTQ και αλλότριες και να επιβάλει το lifestyle των οικονομικά ευπορότερων και συναλλαγματικά ευκατάστατων κοινωνικών ομάδων. Ουσιαστικά έρχεται για να κανονικοποιήσει τα παιχνίδια της αγοράς ακινήτων και να υποβαθμίσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων αφού τους παρασέρνει de facto σε υψηλότερα ενοίκια και αυξημένα καθημερινά κόστη.

Με άλλα λόγια, οι Εξαρχειώτισσες δεν αγωνιζόμαστε μόνο απέναντι στην αγορά ακινήτων, όπως την προωθεί ο δήμαρχος, αλλά αγωνιζόμαστε για το δικαίωμα να ζούμε ελεύθερα στη γειτονιά μας, να συζητάμε και να αναπτύσσουμε ιδέες και ιδανικά που δεν

υπακούουν σε νόμους τις αγορές. Διεκδικούμε το δικαίωμα να διαμορφώνουμε το χώρο μας, ώστε να εξυπηρετεί τις καθημερινές μας ανάγκες και συνήθειες. Αγωνιζόμαστε για το δικαίωμα στη γειτονιά, την πόλη και το χώρο. Και επειδή αυτό το δικαίωμα είναι αναφαίρετο για κάθε κάτοικο, δεν θα αφήσουμε τα αόρατα χέρια του Μπακογιάννη, του Μητσοτάκη, φιλικά προσκευμένων επενδυτών και φίλων τους να μας κανονίσουν τη ζωή και την καθημερινότητά μας. Θα αντισταθούμε μέχρι η πλατεία Εξαρχείων και ο λόφος του Στρέφη να είναι χώροι ελεύθεροι για εμάς τους κατοίκους, τις συναγωνίστριές μας και πάνω απ' όλα θα παλέψουμε για το δικαίωμα όλων των παιδιών των Εξαρχείων σε ελεύθερους πράσινους χώρους για παιχνίδια, δραστηριότητες και χαρά.

Γεωργία Αλεξανδρή

Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια

Ινστιτούτο Leibniz

για την κοινωνική και χωρική έρευνα

(Leibniz IRS)

Βιβλιογραφικές αναφορές:

Clark, E., 2005. The order and simplicity of gentrification – a political challenge. In Atkinson, R. and Bridge G. (eds), Gentrification in the global context: the new urban colonialism, Oxon, New York: Routledge, σ. 256-564.
Davidson, M and Lees, L., 2005. New build gentrification and London's riverside renaissance, Environment and Planning D, 37, σ. 1165– 1190.
Haila, A., 2016. Urban land rent: Singapore as a property state. John Wiley Αθήνα: Πόλις.
Smith, N. (1996), The new urban frontier: gentrification and the revanchist city, Oxon, New York: Routledge.

Η πανεπιστημιακή αστυνομία και το φοιτητικό

Μέσα σε κλίμα γενικευμένης ακρίβειας και πολιτικής (κυβερνητικής) κρίσης, με τους ανταγωνισμούς του κεφαλαίου να βρίσκονται στο κόκκινο και τους λαούς να είναι αυτοί που θα πληρώσουν τη ζημιά, η κυβέρνηση επενδύει αποκλειστικά στην καταστολή για να αναχαιτίσει μια πιθανή κοινωνική αναταραχή. Στην λογική αυτή, φέρνει και την πανεπιστημιακή αστυνομία για να διασφαλίσει ότι ένα από τα πιο μαχόμενα κομμάτια της κοινωνίας, η νεολαία, θα μπει στο γύψο.

Τα αφηγήματα της κυβέρνησης, όμως, καταρρέουν το ένα μετά το άλλο και πλέον φαίνεται ωμά η επιδίωξη της ΟΠΠΙ στα πανεπιστήμια. Η πασίγνωστη βιβλιοθήκη στο Βιολογικό εδώ και πέντε μήνες παραμένει χωρίς εργολάβο και τα ΜΑΤ περιφρουρούν ένα γκρεμισμένο ισόγειο. Στο ΑΠΘ, το εμπόριο ναρκωτικών όχι μόνο δεν σταμάτησε, αλλά οριακά ενισχύθηκε από τη στιγμή που στρατοπέδευσε τα ΜΑΤ εντός του campus. Χαρακτηριστικά, θυμάμαι μέσα στο καλοκαίρι, όταν υπήρχε ένοπλη συμπλοκή μεταξύ συμμοριών, 50 μέτρα μακριά από πάνοπλες αστυνομικές δυνάμεις, χωρίς αυτές να κάνουν το οτιδήποτε παρά τον πυροβολισμό. Αφού δεν τους νοιάζει, δεν έχουν τέτοιες εντολές.

Το αφήγημα κατέρρευσε οριστικά όταν στην συναυλία του Θανάση, στο πλαίσιο ελευθεριακού φεστιβάλ με πάνω από 7.000 άτομα, η αστυνομία έπνιξε το πλήθος στα δακρυγόνα. Ένα τέτοιο χτύπημα δεν αποτελεί ατύχημα. Αποτελεί κομμάτι του κατασταλτικού σχεδίου του κράτους, το οποίο προσπαθεί να εμποδίσει κάθε είδους πολιτική και κοινωνική ζωή εντός των πανεπιστημίων. Αποτελεί προσπάθεια τρομοκράτησης των φοιτητών-ριών και απομόνωσης των πιο πρωτοπόρων κομματιών του φοιτητικού κινήματος. Η κυβέρνηση θέλει να δείξει ότι μπορεί να ελέγξει κάθε πεδίο της ζωής του campus για να προχωρήσει στα δικά της σχέδια για «ανάπτυξη», «αριστεία», «καινοτομία» και «επιχειρηματικότητα». Για το «πανεπιστήμιο του 2030». Ε, λοιπόν, δεν της βγίκε.

Εφόσον, το αφήγημα καταρρέει, γιατί αστυνομία στις σχολές;

Είναι φανερό ότι κάθε φορά η αστυνομία έρχεται για να κατοχυρώσει την κρατική κυριαρχία και συνεπώς την κυριαρχία της δομής του κεφαλαίου σε κάθε πτυχή της οικονομικής-πολιτικής ζωής. Από τους αγώνες των εργατών στην Μαλαματίνα, Cosco και Καβάλα Oil, στα νοσοκομεία, σχολεία, πανεπιστήμια, πυροσβεστικά τμήματα, ως τους αγώνες της νεολαίας, το κράτος

έρχεται να χτυπήσει οτιδήποτε φοβάται.

Η κυβέρνηση με την ΟΠΠΙ θέλει να φέρει στην εκπαίδευση ό,τι δεν μπόρεσαν να φέρουν όλες οι προηγούμενες κυβερνήσεις λόγω των μαζικών φοιτητικών κινημάτων. Θέλει να δημιουργήσει ένα πανεπιστήμιο υποταγμένο στο κεφάλαιο, σύμφωνα με τη Διακήρυξη της Μπολόνια.

- Έτσι, με την πολιτική των ταξικών φραγμών, αποκλείει χιλιάδες μαθητές και μαθήτριες από τη δημόσια εκπαίδευση μέσω της ΕΒΕ, κλείνοντας το μάτι στην ιδιωτική εκπαίδευση, που πλέον τα πτυχία της έχουν εξισωθεί με αυτά των δημοσίων πανεπιστημίων.
 - Αποκλείει, επίσης, χιλιάδες φοιτητές-ριες από τη φοιτητική μέριμνα, σε μια περίοδο που η ακρίβεια χτυπάει κόκκινο. Έχει παραδώσει σε εργολαβίες κάθε πανεπιστημιακή δομή, με αποτέλεσμα να μειώνονται οι παροχές, αφού ο εργολάβος δουλεύει με κριτήριο τη μεγιστοποίηση του κέρδους.
 - Και τώρα που μας ωθούν στην εργασία για να μπορούμε να σπουδάσουμε, μας φέρνουν και τις διαγραφές. Για να μην μπορούμε να κάνουμε οτιδήποτε πέρα από την εξειδίκευσή μας και την κοινωνική μας αναπαραγωγή.
 - Κυνηγάμε ένα ένα τα ECTS, ψάχνουμε τα πανάκριβα μεταπτυχιακά για να φτιάξουμε το ατομικό μας προσοντολόγιο, για μια αβέβαιη εργασιακή προοπτική στον αέναο βωμό του ανταγωνισμού.
 - Και σαν μην έφταναν όλα αυτά, στα ιδρύματα εισρέουν μαζικά ιδιωτικές εταιρίες που καθορίζουν ολόκληρα προγράμματα σπουδών, δημιουργούν σεμινάρια και εκμεταλλεύονται προσωπικό, φοιτητές και εγκαταστάσεις, με σκοπό την κερδοφορία τους. Αυτές και οι μανατζαρέοι τους θα διοικούν και θα χρηματοδοτούν το «πανεπιστήμιο του μέλλοντος». Για ένα πανεπιστήμιο πλήρως εναρμονισμένο με τις ανάγκες της αγοράς.
- Είναι σαφείς οι επιδιώξεις της κυβέρνησης για την εκπαίδευση και το τι γυρεύουν οι μπάτσοι στις σχολές. Θέλουν ένα πανεπιστήμιο αποκομμένο από τον κοινωνικό χαρακτήρα του κράτους. Θέλουν οι νόμοι του κεφαλαίου να καθορίζουν την ποσότητα

των εξειδικευμένων εργατών και την παρεχόμενη σε αυτούς γνώση. Και στο κάτω κάτω, γιατί να κοστίζει τόσο ακριβά στο κεφάλαιο και συνεπακόλουθα στο ίδιο το κράτος η εξειδίκευση ενός ατόμου και γιατί να υπάρχει πλεόνασμα εξειδικευμένης γνώσης; Ο τεύλορισμός φαίνεται να θέλει να εφαρμοστεί και στην εκπαίδευση για να μην ξοδεύεται ούτε δραχμή παραπάνω. Ο εργάτης να έχει τόση γνώση όση χρειάζεται το μελλοντικό αφεντικό. Γιατί η γνώση είναι χρήμα.

Ποια είναι η απάντηση του φοιτητικού κινήματος στην πανεπιστημιακή αστυνομία;

Το φοιτητικό κίνημα οφείλει να δώσει τη δική του απάντηση στην επέλαση του κυβερνητικού αυταρχισμού και των αντιεκπαιδευτικών πολιτικών. Μέσα από συμμαχίες με την υπόλοιπη εκπαιδευτική κοινότητα, από τους άμεσα εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία (μεταπτυχιακούς, διδακτορικούς, εκπαιδευτικούς) μέχρι τους εργαζομένους στις διάφορες, πλέον, εργολαβίες (καθαριότητα, λέσχη, τεχνικές υπηρεσίες κ.τ.λ.), πρέπει να δείξουμε ότι η αστυνομία είναι ανεπιθύμητη στους χώρους εργασίας μας. Να εντείνουμε την πάλη με κοινούς αγώνες που θα αναδεικνύουν την αντιεκπαιδευτική

Οι ακροδεξιές έμπνευσης «Νέοι Ορίζοντες στα ΑΕΙ: ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των ΑΕΙ με την κοινωνία και λοιπές διατάξεις» (N. 4957/2022, ΦΕΚ 141/Α/21.07.2022) αποτυπώνουν το μίσος των κυβερνήσεων, που δεν πέρασαν ποτέ από τις πόρτες των ελληνικών πανεπιστημίων, αφενός για το δημόσιο πανεπιστήμιο και αφετέρου για τους πλεμπάιους, που θέλουν και να σπουδάσουν. Και συμπληρώνουν το νόμο Κεραμέως – Χρυσοχοϊδή «Εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, αναβάθμιση του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις» (N. 4777/2021, ΦΕΚ 25/Α/17.02.2021) σε ταξικότητα, αυταρχισμό, στοχοποίηση του εσωτερικού εχθρού,

ως Δούρειος Ίππος κίνημα

και αντεργατική κατεύθυνση όλων των περασμένων και επικείμενων νομοσχεδίων με ταξικούς αντικαπιταλιστικούς όρους, χωρίς στείρο αντικυβερνητισμό.

Στη φοιτητική κοινότητα εμφανίζεται έντονο ένα αντικυβερνητικό αίσθημα, που πολλές φορές συνοψίζεται στο «Μητσοτάκη γαμίσαι», χωρίς να επεκτείνεται σε μια πιο βαθιά ρήξη με το σύστημα. Στην συγκυρία αυτή, όπου το μαχόμενο φοιτητικό κίνημα είναι αυτό που πρώτο πρέπει να αρχίσει να χαράσσει γραμμή προς μια όντως χειραφετική κατεύθυνση, εμφανίζεται πιο διασπασμένο από ποτέ.

Το ΒΛΟCO, η νεολαία του ΣΥΡΙΖΑ, δεν αποτελεί μια πραγματική συνιστώσα στο φοιτητικό κίνημα. Τάσσεται υπέρ ενός σώματος που θα υπόκειται στον πρύτανη και θα διασφαλίζει την «ασφάλεια των φοιτητών», κλείνοντας το μάτι στην καταστολή. Παρά την αδύναμη θέση του ΒΛΟCO στην φοιτητική κοινότητα, ο ΣΥΡΙΖΑ για μεγάλο κομμάτι της νεολαίας αποτελεί την αυριανή ψήφο στο πλαίσιο του μικρότερου κακού. Για να ενισχυθούν οι «δημοκρατικές ελευθερίες». Η ψήφος στον ΣΥΡΙΖΑ θα είναι, δυστυχώς, μάλλον η απάντηση μεγάλου κομματιού της νεολαίας στον κυβερνητικό αυταρχισμό και την οικονομική κρίση. Καθήκον του ριζοσπαστικού κινήματος η συσπείρωση αυτού του κόσμου γύρω από μια αγωνιστική γραμμή στον δρόμο.

Η ΚΝΕ, αν και πρώτη δύναμη στις φοιτητικές εκλογές (που είχαν τεράστια

αποχή), δεν φαίνεται να μπορεί να κεφαλαιοποιήσει αυτή τη ριζοσπαστικοποίηση κομματιού της νεολαίας και να δώσει ροή στον αγώνα. Κλείνεται γύρω από τον εαυτό της και φαίνεται να υιοθετεί μια λογική της «ανάθεσης». Κεντροβαρεί τις δυνάμεις της γύρω από τα ΔΣ και τις εκλογές, ενώ αρνείται πολλές φορές τη διεξαγωγή Γενικών Συνελεύσεων παρά την κρισιμότητα της συγκυρίας. Στις κινητοποιήσεις στο φοιτητικό κίνημα της Θεσσαλονίκης πολλές φορές απουσιάζει. Δεν εμφανίστηκε στις δύο μεγαλύτερες φοιτητικές πορείες του 2022 (πορείες μετά τα γεγονότα στον Θανάση και τον τραυματισμό του Γιάννη Ντουσάκη). Αν και έχει σαφή θέση κατά της πανεπιστημιακής αστυνομίας, φαίνεται να αποκτά πιο μετριοπαθή θέση σε σχέση με άλλα κομμάτια του κινήματος, αφού προτείνει την ύπαρξη κάποιου προσωπικού ασφαλείας.

Όσο για την εκτός των τειχών Αριστερά, οι συσπειρώσεις, που φαίνεται να έχουν μεγάλο έρεισμα στο μαχόμενο φοιτητικό κίνημα μέσω της ΕΑΑΚ, συνεχίζουν το συντηρητικό χαρακτήρα παρέμβασής τους, αρνούμενες να μιλήσουν για άλλα ζητήματα, όπως η ακρίβεια, ο πόλεμος, οι έμφυλες διακρίσεις κ.λπ. με μια πιο ολιστική ανάλυση. Συγκεκριμένα, η ΑΡΑΣ, στο κομμάτι της πανεπιστημιακής αστυνομίας δεν αρνείται την πολιτική συμπίεση στο πλαίσιο ενός δημοκρατικού τόξου, μένοντας εκτεθειμένη στον ΣΥΡΙΖΑ. Ωστόσο, στον αγώνα ενάντια στον κυβερνητικό αυταρχισμό εμφανίζεται

με μια συνέπεια στο πεδίο του δρόμου και συχνά αποτελεί εκφραστή της οργής της νεολαίας.

Ιδιαίτερα ενισχυμένα από το ξέσπασμα της νεολαίας είναι τα αυτόνομα και ελευθεριακά σχήματα και ιδιαίτερα στη Θεσσαλονίκη, όπου πολλές φορές αποτελούν ηγεμονική δύναμη. Αν και πολυδιασπασμένα και με πολλές πολιτικές τάσεις, έχουν ισχυρό πολιτιστικό πρόταγμα, κάνοντάς τα πιο προσιτά στη νεολαία σε σύγκριση με την Αριστερά και την «ξαστεριά» της. Στον αγώνα ενάντια στην πανεπιστημιακή αστυνομία χαρακτηρίζονται από άμεση αντίδραση και πολλά κομμάτια της ανάλυσής τους δείχνουν μια ολιστική άρνηση της εκπαιδευτικής αναδιάρθρωσης χωρίς αυταπάτες, αλλά και κάποιες φορές χωρίς πρόταγμα. Ωστόσο, πολλές φορές έχουν έλλειψη περιεχομένου και στρατηγικής. Κάποιες τάσεις δείχνουν αδυναμία στη συστηματική δουλειά και συνεργασία με τα σωματεία, ενώ μειοψηφία των σχημάτων κλείνει το μάτι σε αντικοινωνικές/μηδενιστικές πρακτικές.

Παρά τις προβληματικές των διαφόρων τάσεων του κινήματος, φαίνεται να δομούνται κάποιες αντιστάσεις ενάντια στην κρατική κυριαρχία σε κάθε επίπεδο της φοιτητικής ζωής, ενάντια στην ΟΠΠΙ. Το φοιτητικό κίνημα έχει δείξει πολλές φορές ότι μπορεί να γίνει πυροδότης των κοινωνικών αγώνων και σε αυτή τη συγκυρία είναι πιο αναγκαίο παρά ποτέ. Έχει τον ιστορικό ρόλο να συνδεθεί με τους εργατικούς αγώνες και να πετύχει το ακατόρθωτο.

Άρης Κωνσταντούλας
φοιτητής,

Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
και Μηχανικών Υπολογιστών ΑΠΘ

Το Πανεπιστήμιο σε μεγάλο κίνδυνο

εμπορευματοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Με όλες τις κακοδαιμονίες και τα προβλήματα που έχει δημιουργήσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η διαρκής νεοφιλελεύθερη επίθεση – τη σταδιακή υποβάθμιση, τη χρόνια υποχρηματοδότηση και υποστελέχωση σε διδακτικό, εργαστηριακό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό-, τα ελληνικά πανεπιστήμια έχουν παραμείνει όρθια, δημιουργικά και ποιοτικά, με θεσμοθετημένα δημοκρατικά εχέγγυα συμμετοχικών διαδικασιών και λήψεων αποφάσεων –αν και συχνά εκφυλίζονται σε γραφειοκρατικά εμπόδια– με υψηλές θέσεις σε παγκόσμιες κατατάξεις στις θετικές και θεωρητικές επιστήμες.

Οι προβλεπόμενες θεσμίσεις (ελάχιστη βάση εισαγωγής, πανεπιστημιακή αστυνομία, συμβούλια διοίκησης και κλειστές αντιδημοκρατικές διαδικασίες ανάδειξης οργάνων διοίκησης, ξενόγλωσσα τμήματα με δίδασκτρα, τουρνικέ, κάμερες, ελεγχόμενη πρόσβαση και διαρκής επιτήρηση, πολλαπλοί κύκλοι σπουδών, επώνυμες έδρες, βιομηχανικά διδακτορικά, προσέλκυση χρηματοδοτήσεων κ.τ.λ.) αποτελούν στρατηγικές επιλογές για τη συρρίκνωση και υποβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου, τον κατακερματισμό της γνώσης και των πτυχίων, τις πρόσκαιρης χρησιμότητας εξειδικεύσεις, την παράδοση στην αγορά, τη δημιουργία «ευέλκτων» εργαζόμενων, προσαρμοσμένων

στα ελαστικά ωράρια και εκπαιδευμένων να φοβούνται και να υποτάσσονται στα αυριανά τους αφεντικά.

Οι μέχρι τώρα κινητοποιήσεις, εστιάζοντας κυρίως στη λειτουργία της πανεπιστημιακής αστυνομίας, έχουν οδηγήσει στην κυβερνητική αναδίπλωση οι περιπολίες των ΟΠΠΙ να πραγματοποιούνται στους περιμετρικούς δρόμους και όχι εντός των πανεπιστημιακών χώρων. Η συνέχιση, η μαζικοποίηση, ο εμπλουτισμός του περιεχομένου και η ένταση των αντιστάσεων όσων επιμένουν να συλλογούνται ελεύθερα, θα κρίνει τελικά την εφαρμογή των εκτρωματικών νόμων.

Λίνα Κυργιαφίνη

Η Καταστροφή τής

«Μικρασιατική Εκστρατεία, έγκλημα ή παραφροσύνη; Με τα μάτια μας είδαμε το ψέμμα το εθνολογικό: οι Έλληνες δεν αποτελούσαν σ' όλες εκείνες τις περιφέρειες ούτε το ένα πέμπτο και στα μέρη που είσαν πιο συγκεντρωμένοι δεν έφθαναν ούτε στο ήμισυ του άλλου πληθυσμού. Με τα μάτια μας είδαμε να πέφτουν και να σακατεύονται τ' αδέρφια μας κατά δεκάδες χιλιάδες, συρμοί ατέλειωτοι και караβάνια να διατρέχουν τη χώρα εκείνη του θανάτου και του στεναγμού, γεμάτα από σαπισμένα κρέατα και πηχτό αίμα.»

Απόσπασμα από τις Αποφάσεις του Πρώτου Πανελληνίου Συνεδρίου Παλαιών Πολεμιστών και Θυμάτων Στρατού το 1924.

Είναι αδύνατο να κατανοήσουμε τι συνέβη στα 1919-1922 βασισμένοι-ες στην επίσημη εθνική αφήγηση. Σε αυτή, συνοπτικά, η Μικρασιατική Εκστρατεία εμφανίζεται ως πρόχειρα οργανωμένη μεν, πλην όμως εθνικά δίκαιη και αναγκαία, η δε Μικρασιατική Καταστροφή ως αποτέλεσμα ανίκανων πολιτικών και στρατιωτικών ηγετών και, βεβαίως, της προδοσίας των Συμμάχων. Έτσι, σε αυτή την αφήγηση, που συνεχίζει να έχει πλειοψηφική απήχηση, παρά την αυξανόμενη επιρροή της σοβαρής, κυρίως αριστερής, βιβλιογραφίας για το θέμα, συσκοτίζονται πίσω από το νεφελώδες σχήμα «Εθνικός Διχασμός» η βαθύτατη διαίρεση του ελληνικού κράτους, στο φόντο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, σε αγγλο-γαλλόφιλους υπό τον Βενιζέλο και γερμανο-ουδετερόφιλους υπό τον βασιλιά Κωνσταντίνο, κυρίως όμως οι αιτίες, τα κοινωνικο-πολιτικά χαρακτηριστικά και οι ανταγωνιστικές στρατηγικές των αντίπαλων στρατοπέδων.

Η άνοδος

Αξίζει, λοιπόν, να κάνουμε μια μικρή αναφορά σε όσα προηγήθηκαν: Η Ελλάδα, λίγα χρόνια μετά την ταπεινωτική ήττα της από την Τουρκία στον πόλεμο του 1897, μπαίνει δυναμικά στον 20ό αιώνα. Με εφιαλτήριο τον Μακεδονικό Αγώνα επιχειρεί την πρώτη σχετικά επιτυχή έξοδο της προς το Βορρά. Είναι όμως η ανάληψη της πρωθυπουργίας από τον Βενιζέλο που δίνει φτερά στην εθνική στρατηγική της γεωγραφικής επέκτασης. Ο κρητικός πολιτικός, εκπροσωπώντας πρωτίστως τη νεαρή αστική τάξη που επιθυμεί διεύρυνση των εθνικών εδαφών και των αγορών και κατ' επέκταση τον πληθυσμό των πόλεων που κυρίως εμπορεύεται, αρχίζει να οικοδομεί τη Μεγάλη Ιδέα. Είναι φανατικός αγγλο-γαλλόφιλος και, καθότι ευφυής και οπαδός του δόγματος «ο πόλεμος είναι η συνέχεια της πολιτικής με

άλλα μέσα», διαβλέπει τον ευρωπαϊκό πόλεμο και επιδιώκει με κάθε τρόπο τη συμμετοχή της Ελλάδας στο πλευρό των Συμμάχων. Με εγκέφαλο τον Βενιζέλο και αρχιστράτηγο το διάδοχο και στη συνέχεια βασιλιά Κωνσταντίνο (ακόμα το «εθνικό μπλοκ» είναι ενιαίο) το ελληνικό κράτος πρωταγωνιστεί στους Βαλκανικούς Πολέμους (1912-1913). Η Μακεδονία και η Δυτική Θράκη προσαρτώνται στην Ελλάδα, ενώ το Νοέμβριο του 1913 με τη Συνθήκη των Αθηνών τερματίζεται ο πόλεμος Ελλάδας- Τουρκίας. Το κύρος του πρωθυπουργού και του βασιλιά βρίσκεται στα ύψη, ωστόσο αυτός ο «εθνικός θρίαμβος» θα διαρκέσει μόλις ένα χρόνο.

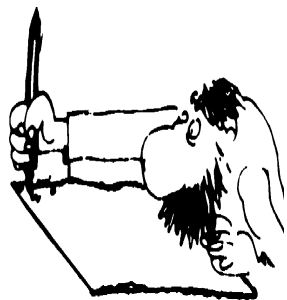
Η κρίση

Είναι η έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου που ανατρέπει το πολιτικό και το κοινωνικό σκηνικό στην Ελλάδα. Εξ αρχής ο Βενιζέλος και ο Κωνσταντίνος συγκρούονται σκληρά. Ο αγγλο-γαλλόφιλος πρωθυπουργός επιδιώκει πάση θυσία η Ελλάδα να εμπλακεί σε πόλεμο με την Τουρκία, που βρίσκεται στο πλευρό της Γερμανίας, ενώ ο βασιλιάς είναι εξ αίματος και πεποιθήσεως φανατικός γερμανόφιλος. Ο Βενιζέλος ορθώς εκτιμά ότι τελικά οι Σύμμαχοι θα νικήσουν τις Κεντρικές Δυνάμεις και επιδιώκει με κάθε κόστος να αξιοποιήσει την ήττα της Τουρκίας ώστε να ενσαρκώσει το όραμα της «Ελλάδας των Δύο Ηπείρων και των Πέντε Θαλασσών». Έτσι, τον Φεβρουάριο του 1915 ζητάει από τον Κωνσταντίνο να εγκρίνει να σταλούν ελληνικά στρατεύματα στο πλευρό των Συμμάχων που πολιορκούν το οχυρό της Καλλίπολης, το οποίο υπερασπίζονται γερμανο-τουρκικά στρατεύματα. Αυτός αρνείται κατηγορηματικά, ο Βενιζέλος παραιτείται και αναλαμβάνει πρωθυπουργός ο ανεκδιήγητος ουδετερόφιλος Γούναρης. Παρεμπιπτόντως, οι Σύμμαχοι υφίστανται δεινή ήττα στην Καλλίπολη και «ψυχή» του οχυρού είναι κάποιος (τότε) συνταγματάρχης Μουσταφά Κεμάλ.

Όσα ακολουθούν είναι συγκλονιστικά και συνάμα τραγελαφικά: Το Μάιο του 1915 ξαναγίνονται εκλογές που τις ξανακερδίζουν οι Φιλελεύθεροι. Τελικά, ο Βενιζέλος ορκίζεται τον Αύγουστο για να παραιτηθεί ένα μήνα αργότερα όταν ο βασιλιάς αρνείται να απαντήσει στην κήρυξη της βουλγαρικής επιστράτευσης, καθώς πείθεται από τις γερμανικές διαβεβαιώσεις ότι η σύμμαχός τους δεν θα εισβάλει στη Μακεδονία του Αιγαίου. Μεγάλες βρετανικές και γαλλικές δυνάμεις αποβιβάζονται στη Θεσσαλονίκη υπό τη διοίκηση του γάλλου στρατηγού Σαράιγ, ο οποίος επιβάλλει στυγνή κατοχή στη Μακεδονία και στρατιωτικό νόμο στη Θεσσαλονίκη, προχωρώντας ακόμα και σε εκτελέσεις αντιφρονούντων. Τον Οκτώβριο της ίδιας χρονιάς οι Άγγλοι προσφέρουν την Κύπρο στην Ελλάδα προκειμένου να πολεμήσει στο πλευρό τους, αλλά η γερμανόφιλη κυβέρνηση Ζαΐμη αρνείται. Στο μεταξύ, τον Αύγουστο του 1916 ο βουλγαρικός στρατός με γερμανική υποστήριξη εισβάλλει στην Ανατολική Μακεδονία, χωρίς αντίσταση από τον ουδετερόφιλο ελληνικό στρατό. Μάλιστα, για μη διαταραχθεί η εν λόγω συνθήκη το Δ Σώμα Στρατού, 400 αξιωματικοί και 6.000 στρατιώτες, υπό τον σωματάρχη Χατζόπουλο, παραδίδονται στους Γερμανούς και οδηγούνται αιχμάλωτοι στο Γκέρλιτς της Σαξονίας! Τον ίδιο μήνα εκδηλώνεται το βενιζελικό Κίνημα Εθνικής Αμύνης στη Θεσσαλονίκη, συμμαχικός στόλος καταπλέει στον Πειραιά με κακές διαθέσεις, τον Σεπτέμβριο δημιουργείται Προσωρινή Κυβέρνηση με έδρα τη Θεσσαλονίκη, λίγους μήνες αργότερα παραιτείται ο βασιλιάς και τον Ιούνιο του 1917 αναλαμβάνει πρωθυπουργός ο Βενιζέλος.

Η εκστρατεία

Επιτέλους, έστω και αργά, η Ελλάδα μπαίνει στον πόλεμο. Τον Σεπτέμβριο του 1918 Έλληνες και Βρετανοί συντρίβουν στη λίμνη Δοϊράνη τους Βουλγάρους, οι

Μικρασιατικής Εκστρατείας

ΑΠΟΛΟΓΟΙ

οποίοι λίγες μέρες μετά υπογράφουν ανακωχή. Ο δρόμος προς τη δόξα έχει ανοίξει. Τον Μάιο του 1919 ο ελληνικός στρατός καταλαμβάνει τη Σμύρνη ενώ τον Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς με τη Συνθήκη του Νειγί η Βουλγαρία απομακρύνεται από το Αιγαίο. Την επόμενη χρονιά ο ελληνικός στρατός καταλαμβάνει την Ανατολική Θράκη, συμπεριλαμβανομένης της Αδριανούπολης. Στις 10 Αυγούστου του 1920 η Συνθήκη των Σεβρών παραχωρεί στην Ελλάδα τη Δυτική Θράκη και κατοχυρώνει στη Σμύρνη και την ευρύτερη περιοχή της καθεστώς αυτοδιοίκησης. Όμως, τον Νοέμβριο ο νικητής Βενιζέλος χάνει τις εκλογές (το ίδιο συνέβη και στον Ουίνστον Τσόρτσιλ αμέσως μετά τη νίκη του στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο) και σε ένα μήνα ο βασιλιάς Κωνσταντίνος επιστρέφει στην Αθήνα. Μεγάλα τμήματα του πληθυσμού, ιδιαίτερα του εξασθλιωμένου αγροτικού που έχει σηκώσει το βάρος των προηγούμενων πολέμων και των πολύχρονων επιστρατεύσεων, είναι καταπονημένα και δεν έχουν διάθεση για νέες εκστρατείες. Τούτο φαίνεται καθαρά με τις δεκάδες χιλιάδες ανυποταξίες από τη Μικρασιατική Εκστρατεία, καθώς και τις χιλιάδες λιποταξίες στο Μέτωπο – μόνο στη μοιραία μάχη του ποταμού Σαγγάριου υπάρχουν καταγεγραμμένοι 6.000 θάνατοι ελλήνων στρατιωτών και ισάριθμες λιποταξίες.

Η καταστροφή

Έτσι, λοιπόν, ο Βασιλιάς, χωρίς το βενιζελείο αντίπαλο δέος και τις δεσμεύ-

σεις του απέναντι στον Κάιζερ, κυρίως όμως για να ξεπεράσει το άγος της ηττημένης γερμανοφιλίας του και να ανασυγκροτήσει το «βασιλικό κόμμα», με την άγνοια και τη μικρόνοια που τον διέκριναν, αποφασίζει να υλοποιήσει τη Μεγάλη Ιδέα με γκροτέσκο τρόπο. Αγνοεί την εχθρότητα των Συμμάχων απέναντί του και την ουσιαστική ακύρωση εκ μέρους τους των ευνοϊκών για την Ελλάδα σημείων της Συνθήκης των Σεβρών. Έτσι, με αποψιλωμένο στρατό λόγω του «εθνικού διχασμού», με υποδομές και επιμελητεία επιχειρησιακής εμβέλειας 100 χλμ., με άγνωστο και ως επί το πλείστον εχθρικό το έδαφος διεξαγωγής των στρατιωτικών επιχειρήσεων, με απρόθυμο λαό να πολεμήσει, χωρίς διεθνείς συμμαχίες, καθώς κανείς δεν τον εμπιστευόταν λόγω της στάσης του στον πόλεμο, και βεβαίως αγνοώντας πλήρως την τεράστια ανασυγκρότηση, όχι μόνο του στρατού, αλλά και του έθνους, που πραγματοποιούσε ο Ατατούρκ στην τεράστια τουρκική ενδοχώρα, ανέθεσε σε αχυράνθρωπους πολιτικούς τύπου Γούναρη και στρατιωτικούς σαν τον Χατζηανέστη να καθοδηγήσουν το μεγάλο άλμα στον όλεθρο.

Ούτως ή άλλως, ήδη από το 1919 ο ελληνικός στρατός στη Σμύρνη φερόταν ως κατοχικός. Οι μαρτυρίες είναι πάμπολλες. Εξ ου και το μίσος του τουρκικού πληθυσμού, αλλά και η απροθυμία του ελληνικού πληθυσμού να στρατευτεί στην εισβολή στην τουρκική ενδοχώρα. Εν πάση περιπτώσει, στις 10 Ιουλίου 1921 εξαπολύεται η ελληνική επίθεση και μετά από ένα μήνα και επτά μέρες τα ελληνικά στρατεύματα, καταπονημένα και με εμφανή στοιχεία διάλυσης, περνούν τον Σαγγάριο, όπου συντρίβονται από τον Κεμάλ. Η διάλυση είναι τόσο μεγάλη

που οι φυγόμαχοι απελπισμένοι στρατιώτες δεν κατορθώνουν να υπερασπίσουν ούτε στους εαυτούς τους, πολλώ δε μάλλον τις διάσπαρτες ελληνικές εστίες από την τουρκική αντεπίθεση. Για το ποιο ακριβώς λόγοι οδήγησαν τον ελληνικό στρατό να φτάσει στον Σαγγάριο (περίπου 1.000 χλμ. από τα μικρασιατικά παράλια και 150 χλμ. από την Άγκυρα) έχουν γραφτεί πολλά. Κατά τη γνώμη μου, το πλέον πειστικό παραμένει ο συνδυασμός εγκλήματος και παραφροσύνης, που επισημαίνουν στις Αποφάσεις τους του 1924 οι Παλαιοί Πολεμιστές, ο παροξυσμός εθνικισμού και φιλοϊμπεριαλισμού, με κοινή ευθύνη του Βενιζέλου και του Κωνσταντίνου, τη δεκαετία πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή, καθώς και η πρώτη και μεγαλύτερη (αυτο)καταστροφική εμφάνιση του ελληνικού ιμπεριαλισμού.

Μ' αυτά και με τ' άλλα, ο Κεμάλ αμέσως μετά το Σαγγάριο πραγματοποιεί γενική αντεπίθεση και σε ελάχιστες μέρες καταλαμβάνει τη Σμύρνη, η οποία πυρπολείται ενώ εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες και χιλιάδες στρατιώτες προσπαθούν να διασωθούν φεύγοντας προς την Ελλάδα. Το αμέσως επόμενο διάστημα ξεσπούν στρατιωτικά κινήματα στη Χίο και τη Λέσβο, στις 27 Σεπτεμβρίου παραιτείται ο Κωνσταντίνος και φεύγει από την Ελλάδα. Επίλογο της Καταστροφής αποτελεί η δίκη-οπερέτα κάποιων από τους πρωταγωνιστές της, η καταδίκη έξι από αυτούς σε θάνατο (Χατζηανέστης, Γούναρης, Στράτος, Πρωτοπαπαδάκης, Μπαλτατζής, Θεοτόκης) και η εκτέλεσή τους στις 28 Νοεμβρίου 1922.

Νίκος Γιαννόπουλος
(Αναδημοσίευση

από το <http://www.rednblack.gr>)

Ουκρανία:

Όταν ξεσπάει ο πόλεμος, πλην της αλήθειας

Σε αυτό τον πόλεμο διαψεύσθηκαν κατά σειρά: οι αυταπάτες ότι ο Πούτιν δεν θα εισέβαλε, η πρόβλεψη για σύντομο τέλος του μέσα στο προβλεπτό μέλλον ή αλλιώς η επικείμενη εντός ημερών κατάληψη του Κιέβου, η αδυναμία του ουκρανικού στρατού να αντισταθεί και πόσω μάλλον να περάσει στην αντεπίθεση, η εντύπωση ότι ο Ρώσος δεν θα τολμήσει να το φτάσει ως τα άκρα και πολλές άλλες.

Όμως ο πόλεμος έχει τη δική του αιματηρή δυναμική και καταφέρει να ανατρέψει βεβαιότητες δεκαετιών. Όπως αυτή που έλεγε ότι η χώρα που προέκυψε από την κατάρρευση της ΕΣΣΔ είναι πεσμένη στα γόνατα και συνεπώς εύκολος αντίπαλος που θα έπρεπε τα «γεράκια» να περιορίσουν ακόμη περισσότερο.

Επιστράτευση – προσάρτηση – πυρηνική απειλή

Η Ρωσία απάντησε στην ουκρανική αντεπίθεση με το τρίπτυχο επιστράτευση – προσάρτηση – πυρηνική απειλή. Όταν αποφασίστηκε η επιστράτευση ήταν η πιο δύσκολη στιγμή για τον Πούτιν από την έναρξη του πολέμου.

260.000 επίστρατοι έφυγαν από τη χώρα επειδή δεν ήθελαν να πάρουν μέρος στον πόλεμο αυτό, δεκάδες χιλιάδες άλλοι συνωστίζονταν μπροστά στους φακούς των διεθνών μέσων ενημέρωσης, στα σύνορα του Αζερμπαϊτζάν, της Αρμενίας, της Γεωργίας, της Φινλανδίας και αλλού, διαδηλώσεις σε 38 πόλεις που οδήγησαν σε 2.300 συλλήψεις, δημόσια κριτική στους στρατηγούς αλλά και κρίση που σοβούσε από καιρό στα ανώτερα κλιμάκια της στρατιωτικής ηγεσίας, ως αποτέλεσμα των ηττών στο πεδίο της μάχης.

Η επιστράτευση αποδείχτηκε χαοτική, πολλοί επίστρατοι επέστρεψαν στα σπίτια τους ως ακατάλληλοι και η όλη διαδικασία δέχτηκε σφοδρή κριτική. Η αντεπίθεση των Ουκρανών βορειοανατολικά του Χάρκοβο, ανατολικά του Ντονμπάς και νότια της Χερσώνας, τους οδήγησε στην ανακατάληψη σημαντικών περιοχών χιλιάδων τετρ. χλμ. εφόσον πλέον είχαν εξοπλιστεί από τους δυτικούς με την τελευταία λέξη της στρατιωτικής τεχνολογίας (πολεμική βοήθεια ως τώρα ύψους 16,9 εκατ. δολαρίων, μόνο από τις ΗΠΑ). Είναι χαρακτηριστικό ότι λίγες ώρες μετά την αναγγελία της προσάρτησης έπληξαν καιρία το γόητρο του Πούτιν καταλαμβάνοντας τη στρατηγικής σημασίας πόλη Λιμάν και περικυκλώνοντας ένα σώμα 5.000 ρώσων στρατιωτών που τη φρουρούσε.

Κατά τη διάρκεια της πανταχόθεν βαλλόμενης επιστράτευσης –η οποία σημειωτέον ότι έγινε δεκτή με δυσарέσκεια από τα λαϊκά στρώματα, ακόμη και αυτά που σπριζούν το καθεστώς, γιατί ένιωσαν ότι ο πόλεμος δεν αφορούσε πιά άλλους, αλλά

άρχισε να μπαίνει στο σπίτι τους– έγιναν μέσα σε ελάχιστες μέρες τα δημοψηφίσματα που με ποσοστά 97% περίπου «νομιμοποίησαν» την προσάρτηση του Ντονέσκ, του Λουγκάνσκ, της Ζαπορίζια και της Χερσώνας στη μαμά Ρωσία. Η προσάρτησή τους αποτελεί τη μεγαλύτερη αλλαγή συνόρων σε ευρωπαϊκό έδαφος μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Αφορά 108.000 τετρ. χλμ., δηλαδή πάνω από το 15% περίπου των ουκρανικών εδαφών, χώρια από την Κριμαία.

Η προσάρτηση γιορτάστηκε με διθύραμβους στην αίθουσα του Αγίου Γεωργίου στο Κρεμλίνο, όμως συνάντησε την καθολική καταδίκη, όχι μόνο εχθρών αλλά και φίλων, αφού δεν την αναγνώρισαν ούτε καν η Σερβία ή το Κιργιστάν. Με την κίνηση αυτή ο Πούτιν επιδίωξε να «αλλάξει πίστα», να ξεχαστούν οι ήττες, να ανακτήσει την πρωτοβουλία των κινήσεων στην πολιτική σφαίρα, αφού στρατιωτικά είχε βρεθεί πιά σε δυσμενή θέση, αλλά και να τιμωρήσει τους Ουκρανούς με μια κίνηση χωρίς επιστροφή και μεγάλου πολιτικού βάρους. Ωστόσο, με βάση τις εξελίξεις στα πεδία των μαχών, τίθεται σε αμφισβήτηση η ικανότητα του ρωσικού στρατού ότι μπορεί να υπερσπιστεί τα εδάφη αυτά.

Είναι σίγουρο ότι η προσάρτηση έχει ενταφιάσει κάθε προοπτική διαπραγματεύσης, αφού κανείς δεν κάθεται στο τραπέζι των συνομιλιών την επαύριο της απόσπασης μέρους της επικράτειας της χώρας του, παρά μόνο αν έχει ηττηθεί. Αμέσως μετά την αναγγελία της προσάρτησης, ο Ζελένσκι απάντησε με αίτημα «ταχείας ένταξης» στο ΝΑΤΟ, που φυσικά έγινε δεκτό με μεγάλη επιφυλακτικότητα, αφού κάτι τέτοιο θα σήμαινε ντε φάκτο ευθεία συμμετοχή στη σύρραξη.

Όμως ο Πούτιν προχώρησε ακόμη περισσότερο, βγάζοντας απ' τη φαρέτρα με έμμεσο αλλά σαφή τρόπο το αδιανόητο μέχρι πρότινος, δηλαδή την απειλή χρήσης πυρηνικών όπλων, λέγοντας ότι οι προσαρτημένες περιοχές αποτελούν ρωσικό έδαφος που η μητέρα Ρωσία δεν θα εγκαταλείψει ποτέ. Είναι γνωστό δε ότι το αποτρεπτικό δόγμα της Ρωσίας προβλέπει χρήση πυρηνικών όπλων ακόμη και στην περίπτωση που

δεχθεί επίθεση με συμβατικά όπλα, εάν απειλείται η ύπαρξη του ρωσικού κράτους.

Είχαν προηγηθεί δηλώσεις περί του δικαιώματος χρήσης πυρηνικών από τον Μεντβέντιεφ, ο οποίος επανήλθε με νέα δήλωση περί πιθανότητας Γ' Παγκοσμίου Πολέμου, αλλά και από τον σύμμαχό του, τον Τσετσένο πολέμαρχο Καντίροφ, ο οποίος προέτρεπε στη χρήση μικρών πυρηνικών.

Η Μέρκελ δήλωσε ότι οι δηλώσεις του Πούτιν θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά, ο υπουργός άμυνας των ΗΠΑ Λόιντ Όστιν ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί η χρήση πυρηνικών όπλων από τη Ρωσία, ενώ τέλος ο Μπάιντεν ότι αυτό θα φέρει Αρμαγεδδώνα.

Οι συνέπειες του πολέμου

Η κατ' ευφημισμόν ειδική στρατιωτική επιχείρηση του μεγαλωσικού μιλιταρισμού που ξεκίνησε στις 24 Φεβράρη έχει ως τώρα δραματικές συνέπειες και θα προκαλέσει ακόμη μεγαλύτερα δεινά:

- 5.500 άμαχοι νεκροί, 10.000 Ουκρανοί και 50.000-70.000 ρώσοι στρατιώτες (σύμφωνα με εκτιμήσεις δυτικών εμπειρογνομόνων), 5,6 εκατομμύρια πρόσφυγες και τρομερή καταστροφή των υποδομών της χώρας.
- Έχει συσσωρεύσει εθνικιστικό μίσος ανάμεσα σε δύο λαούς που ζούσαν παραδοσιακά μαζί, το οποίο θα χρειαστεί δεκαετίες για να γεφυρωθεί.
- Έχει προκαλέσει αύξηση των πολεμικών εξοπλισμών στις χώρες της ΕΕ και δημιούργησε τους όρους να υποφέρουν οι λαοί της Ευρώπης και ειδικά οι πιο φτωχοί το χειμώνα που έρχεται, τόσο από τις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας όσο και των ειδών πρώτης ανάγκης που συμπαρασύρει αυτή, πυροδοτώντας έτσι μια νέα οικονομική κρίση.
- Ώθησε δύο παραδοσιακά ουδέτερες χώρες, τη Φινλανδία και τη Σουηδία, να μπουν στο ΝΑΤΟ.
- Με την επιθετικότητα του, έχει καταφέρει να αναβαθμίσει το ΝΑΤΟ παντοιοτρόπως, κάνοντας το να φαίνεται στα μάτια της διεθνούς κοινής γνώμης σαν μια δύναμη που προωθεί την ειρήνη και τη δημοκρατία ή τουλάχιστον σαν το μικρότερο κακό, συσκοτίζοντας τον επιθετικό του χαρακτήρα. Δεν θα ήταν υπερβολή ότι το κερκανάσθησε, ωθώντας μια σειρά λαούς να θέλουν να προσκολληθούν σε αυτό, αν θυμηθεί κανείς ότι πριν λίγους

Τέλεια καταίγίδα

συνήθως πεθαίνουν και οι βεβαιότητες

μήνες ο Μακρόν το είχε χαρακτηρίσει εγκεφαλικά νεκρό.

Όλα όσα τραγικά έχουν συμβεί και όσα θα συμβούν ακόμη στη χώρα αυτή δείχνουν πόσο σοφή ήταν η πολιτική των μπολσεβίκων πριν από έναν αιώνα γύρω από το εθνικό ζήτημα, που σεβόταν το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των λαών της ΕΣΣΔ.

Οι ευθύνες

Η περίπτωση της Ουκρανίας είναι μια περίπτωση σύγκρουσης δύο ιμπεριαλισμών στην πλάτη ενός βασανισμένου λαού που είναι από τους πιο φτωχούς της Ευρώπης. Όπως γράφαμε σε προηγούμενο φύλλο του *Δελτίου Θυέλλης*, κανείς δεν υποχρέωσε τη Ρωσία να εισβάλλει κατά παράβαση κάθε έννοιας διεθνούς δικαίου. Αντίθετα, προχώρησε στην επέμβαση αυτή με καθαρά ιμπεριαλιστικά κριτήρια. Κανείς όμως δεν έχει το δικαίωμα να επιτίθεται σε μια ανεξάρτητη χώρα και να σπέρνει τον τρόμο και το θάνατο, όσο αντιδραστική και αν είναι αυτή. Οι αλλαγές σε μια χώρα είναι καθήκον του λαού της και όχι των ισχυρών της γειτόνων.

Ασφαλώς το καθεστώς του Κιέβου είναι ένα καθ' όλα αντιδραστικό καθεστώς, με έναν από τους μεγαλύτερους δείκτες διαφθοράς στην Ευρώπη, με ολιγάρχες που κατά καιρούς την κυβερνούν, ίδιους και απαράλλαχτους με τους Ρώσους, και την ίδια στιγμή φτώχεια από τις μεγαλύτερες στην Ευρώπη. Ένα καθεστώς αντικομμουνιστικό, όπως της Ρωσίας, που έχει θέσει εκτός νόμου το κομμουνιστικό κόμμα και τις αριστερές οργανώσεις, που στηρίζεται στους όχι πολυάριθμους (2,7% στις τελευταίες εκλογές), αλλά καλά οργανωμένους φασίστες, απόγονους του διαβόητου συνεργάτη των γερμανών Μπαντέρα, δολοφόνου εβραίων, ρώσων και κομμουνιστών. Ένα καθεστώς που καταπίεσε τη ρωσική μειονότητα και οδήγησε στη δημιουργία αποσχιστικών κινημάτων τα οποία ο Πούτιν αξιοποίησε με τον καλύτερο τρόπο για να αναβιώσει τη Μεγάλη Ρωσία των τσάρων. Όμως τα προβλήματα μιας βαθιά διαιρεμένης χώρας δεν λύνονται με έξωθεν επεμβάσεις, ούτε τις νομιμοποιούν.

Επιπλέον, το ρωσικό καθεστώς είναι το τελευταίο που έχει το δικαίωμα να επικαλείται την ύπαρξη φασιστών στην Ουκρανία, από τη στιγμή που είναι το ίδιο αντιδραστικό ως το μεδούλι, μη σεβόμενο στοιχειώδη δημοκρατικά δικαιώματα και ελευθερίες, αλλά

και επειδή διατηρεί σχέσεις και στηρίζει με κάθε τρόπο ακροδεξιά κόμματα στις δυτικές χώρες και καθεστώτα τύπου Όρμπαν.

Ωστόσο κανείς δεν πρέπει να ξεχνάει ότι αυτός που έδωσε το άλλοθι, ανοίγοντας το δρόμο στην εγκληματική ρωσική εισβολή, δεν είναι άλλος από τους Αμερικανούς και το ΝΑΤΟ που, με την επεκτατική και τυχοδιωκτική τους πολιτική μετά την πτώση του Τείχους, επιδίωξαν την περικύκλωση της μετασοβιετικής Ρωσίας, κωφεύοντας στις παραινέσεις του τότε υπουργού εξωτερικών των ΗΠΑ Τζέιμς Μπέικερ που προειδοποιούσε σχετικά, υποστηρίζοντας το δόγμα «ούτε ίντσα ανατολικότερα», αλλά και του ίδιου του Χένρι Κίσινγκερ που συμβούλευε να μη βάλουν στο ΝΑΤΟ τις πρώην ανατολικές χώρες που συνόρευαν με τη Ρωσία. Όμως επικράτησε το αντίθετο δόγμα, δηλαδή της προς ανατολάς επέκτασης του ΝΑΤΟ, βάζοντας σε αυτό την Πολωνία, την Ουγγαρία, την Τσεχία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και τα κράτη της Βαλτικής. Στη σύνοδο κορυφής του Βουκουρεστίου το 2008 αποφασίστηκε η είσοδος της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ, χωρίς όμως να οριστεί σαφές χρονοδιάγραμμα. Ο σκοπός ήταν η ταπείνωση και ο περιορισμός της Ρωσίας, ώστε να μετατραπεί «σε τίποτε παραπάνω από μια περιφερειακή μεγάλη δύναμη», όπως είπε αργότερα ο Ομπάμα.

Η ταπείνωση αυτή θυμίζει βέβαια, τηρουμένων των αναλογιών, εκείνη που υπέστη η ηττημένη στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο Γερμανία, με τα γνωστά σε όλους αποτελέσματα.

Η απόλυτη αντίθεση στη ρωσική εισβολή δεν μπορεί να σημαίνει σε καμία περίπτωση συμπαράταξη στο ίδιο μπλοκ με τους Αμερικανούς και τους συμμάχους τους που εμφανίζονται σαν προστάτες των αδυνάτων Ουκρανών και προασπιστές της διεθνούς νομιμότητας, ενώ βαρύνονται με τα μεγαλύτερα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Πάνω από 2.000.000 νεκροί στον πόλεμο του Βιετνάμ, Ναγκασάκι, Χιροσίμα, Δρέσδη, επέμβαση στη Γιουγκοσλαβία, εισβολές και καταστροφική ολόκληρων χωρών, όπως το Ιράκ, η Λιβύη, το Αφγανιστάν και άλλες.

Η στάση της Ελλάδας

Η κυβέρνηση Μητσοτάκη βάζοντας τέλος στη μεταπολιτευτική πολιτική «διεθνούς ουδετερότητας» την οποία τήρησαν ακόμη

και δεξιές κυβερνήσεις, αποφεύγοντας την ενεργό ανάμιξη σε πολεμικές συρράξεις, ενεπλάκη άμεσα στο Ουκρανικό στέλνοντας δύο φορές οπλισμό, συντονιζόμενη εξ αρχής πλήρως με τις αμερικανικές επιταγές, αναβιώνοντας έτσι τις αλήστου μνήμης εποχές του Παπάγου και του Πιουριφόνι ή, για να το πάμε ακόμη μακρύτερα, τη συμμετοχή της Ελλάδας επί πρωθυπουργίας Ελ. Βενιζέλου στην άθλια ιμπεριαλιστική επέμβαση ενάντια στην κόκκινη Ουκρανία το 1919 με σκοπό την εκδίωξη των μπολσεβίκων, η οποία κατέληξε σε πανώλεθρία.

Δεν δίστασε ακόμη να ματαιώσει πολιτιστικές εκδηλώσεις στις οποίες έπαιρναν μέρος ρώσοι καλλιτέχνες, αλλά και να δημιουργήσει ένα ιδιότυπο αντιρωσικό μακαρθισμό.

Δεν αποτέλεσε και ιδιαίτερα μεγάλη έκπληξη η υπερψήφιση από τον ΣΥΡΙΖΑ της εισόδου της Φινλανδίας και της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ (που προκάλεσε τη συνήθη «σφοδρή» αντίδραση της Ομπρέλας). Σημάδι κι αυτό των καιρών, της διγλωσσίας και του σταθερού φιλοατλαντικού πλέον προσανατολισμού του κόμματος αυτού.

Όσο το δυνατό πιο μακριά απ' το μέτωπο

Εκατοντάδες ή χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά απ' το σφαγείο, οι πάμπλουτοι Ουκρανοί με τα Ρόλεξ σουλατσάρουν αμέριμνοι στις αριστοκρατικές περιοχές των ευρωπαϊκών πόλεων οδηγώντας αυτοκίνητα μυθικής αξίας, ενώ οι Ρώσοι κροίσοι –απ' αυτούς που προφανώς διαφωνούν με τη λενινιστική πολιτική στο ουκρανικό– ετοιμάζονται να περάσουν το χειμώνα στους ανά τον κόσμο πολυτελείς τουριστικούς προορισμούς, όπως και στην Κωνσταντινούπολη, όπου έχουν αγοράσει πολλές και πανάκριβες βίλες. Στην καταίγίδα του πολέμου της Ουκρανίας, ο ανθός της νεολαίας των δύο λαών σφαγιάζεται για τα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα, δυτικά και ανατολικά, τη στιγμή που οι φτωχές τάξεις στην Ευρώπη και αλλού βλέπουν με δέος το χειμώνα να έρχεται και ξέρουν ότι αυτή τη φορά θα είναι «ρωσικός». Οι αμερικάνικες πολεμικές βιομηχανίες και οι εταιρείες ενέργειας στο μεταξύ συνεχίζουν να συσσωρεύουν αμύθητα κέρδη, όπως κάνουν πάντοτε.

Θόδωρος Φέστας

Πόλεμος

Προσφυγικό: Όλα αλλάζουν

Pushbacks

Έχει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον το γεγονός ότι η αντίδραση στο θέμα των pushbacks κεντρικοπολιτικά –και όχι μόνο– αναπτύσσεται σε τρία επίπεδα: 1) δεν κάνουμε επαναπροωθήσεις, 2) κάνουμε γιατί είναι αναγκαίες για την προστασία και την ασφάλεια της χώρας, 3) δεν υπάρχει κανένα θύμα κατά τις επαναπροωθήσεις.

Ψεύδη και τα τρία, καθώς και 1) σαφώς και γίνονται επαναπροωθήσεις και υπάρχουν ντοκουμέντα που το αποδεικνύουν, 2) σαφώς και δεν απειλείται η ασφάλεια της χώρας από τους πρόσφυγες και τις προσφύγισες στην προσπάθειά τους να μετακινηθούν σε ασφαλέστερη χώρα, 3) είναι ξεκάθαρα δολοφονικό να μη διασώζεις ναυαγούς, αλλά αντίθετα να τους προωθείς αβοήθητους πίσω στη θάλασσα, αδιαφορώντας για το πώς θα φτάσουν και σε ποια στεριά.

Η εμπειρία στα νησιά του βορειοανατολικού Αιγαίου αποκαλύπτει ότι μια πρακτική που θα έπρεπε να αναστατώνει τα ανθρωπιστικά αντανακλαστικά των κατοίκων, αντίθετα, δυστυχώς, δημιουργεί αίσθημα ασφάλειας ότι τα θαλάσσια σύνορα φρουρούνται αποτελεσματικά. Ας μη βιαστούμε όμως να χαρίσουμε το μεγαλύτερο αριθμό κατοίκων των νησιών αυτών στην Ακροδεξιά: Φέρουν μεγάλη ευθύνη οι κυβερνήσεις των τελευταίων χρόνων για το πώς διαχειρίστηκαν το προσφυγικό και για το πώς κατάφεραν να στήσουν κλειστά στρατόπεδα με απελπισμένους πολλές φορές ανθρώπους, αντί να οργανώσουν και να υποστηρίξουν την ομαλή συμβίωσή τους με την τοπική κοινωνία. Καταλήξαμε λοιπόν όσες και όσοι οργανωμένοι σε ομάδες αλληλεγγύης, ή μόνοι τους, επιχειρούν να υποστηρίξουν και να συνδράμουν τα άτομα που φτάνουν κοντά στα νησιά τους, να βρίσκονται αντιμέτωπες με μια οργανωμένη και απειλητική ποινικοποίηση της αλληλεγγύης. Η μεταφορά, επί παραδείγματι, ενός κατάκοπου πρόσφυγα από ένα σημείο του νησιού σε ένα άλλο αποτελεί στοιχείο που μπορεί να σημάνει τη δικογραφία σε βαθμό κακουργήματος με την καταγγελία για διακίνηση. Το ίδιο και αν κάποιο-ος προσφέρει βασικά είδη πρώτης ανάγκης, νερό ή φαγητό. Και έχει και ένα ενδιαφέρον να δούμε πόσο εύκολα συλλαμβάνονται αυτοί οι «διακινητές» (όπως και όσοι πρόσφυγες συλληφθούν να οδηγούν εξαναγκαστικά τη βάρκα προς τα ελληνικά χωρικά ύδατα) ενώ δεν τιμωρούνται άνθρωποι που αποδεικνύεται ότι συμμετείχαν σε κυκλώματα εμπορίας ανθρώπων.

Αλλαγή στη διαδρομή του ταξιδιού

Αυτός είναι και ένας από τους βασικότερους λόγους που έχουν αλλάξει οι διαδρομές από την Τουρκία και πλέον το ταξίδι ετοιμάζεται με προορισμό κατευθείαν την Ιταλία. Αυτό αποτελεί και την αιτία για πολύνεκρα ναυάγια, όπως στα Κύθηρα ή νότια της Κρήτης. Μπορούμε να φανταστούμε τον αυξημένο κίνδυνο όταν το ταξίδι γίνεται σε ανοιχτή θάλασσα, αλλά και πόσα ναυάγια δεν καταγράφονται καν. Ο άλλος λόγος είναι ότι στην Ελλάδα πλέον η πρόσβαση στο άσυλο όλο και δυσχεραίνει. Από τη στιγμή που με κοινή υπουργική απόφαση τον Ιούνιο του 2021 η Τουρκία συμπεριλήφθηκε στον εθνικό κατάλογο ασφαλών τρίτων χωρών για αιτούντες-ούσες άσυλο από χώρες όπως η Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές, το Κονγκό, η Σομαλία, άλλαξε και η διαδικασία κατάθεσης αιτήματος ασύλου. Οι πρόσφυγες κατ' αρχάς οφείλουν να αποδείξουν ότι κινδυνεύουν στην Τουρκία (και όχι στη χώρα τους) για να μην επιστραφούν στη γείτονα χώρα. Αυτό σε συνδυασμό με την κατάργηση του ανθρωπιστικού ασύλου, τα πολύ μικρότερα ποσοστά χορήγησης ασύλου –στοιχεία που υπάρχουν διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του υπουργείου–, τις αλλαγές για τις αιτήσεις μεταγενέστερου αιτήματος, δείχνουν πόσο πιστά ακολουθείται το μότο «θα τους κάνουμε τον βίο άβιωτο». Και όλα αυτά ενώ το ποσοστό των προσφύγων στην ΕΕ είναι 0,6%.

Τι είναι ευαλωτότητα;

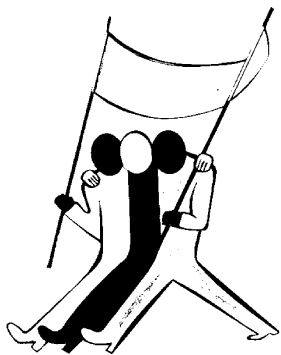
Η λέξη «ευαλωτότητα» σημάδεψε τις προσφυγικές ροές από το 2015 και μετά. Όλες οι παροχές σε υλικά και πρακτικά βοηθήματα στηρίχθηκαν στην «ευαλωτότητα του ατόμου». Η παροχή κατοικίας, η μεταφορά στην ενδοχώρα από το νησί, η μετεγκατάσταση. Χωρίς σε καμία περίπτωση να υποτιμάται το τραύμα, πρωτογενές και δευτερογενές, σε ανθρώπους που κλήθηκαν να αφήσουν τη ζωή τους, που είδαν τους δικούς τους ανθρώπους να πνίγονται δίπλα τους, που αντιμετώπιστηκαν ως απειλή, πρέπει να επανεκτιμήσουμε αν η χρήση της ευαλωτότητας ως βασικής μονάδας μέτρησης της «προσφυγασύννης» βοήθησε τη

διαμονή και την καθημερινότητα των προσφύγων.

Γενικότερα η πολιτική διαχείρισης του προσφυγικού έγινε με όρους διαχείρισης της ευαλωτότητας και του επειγόντος και με απουσία διαπολιτισμικής προσέγγισης. Πάνω στα δυτικά πρότυπα σωματικής και ψυχικής υγείας αλλά και λειτουργίας σχέσεων, οικογένειας, εργασίας αναζητήθηκε το υγιές και παθολογικοποιήθηκε ό,τι δεν ταίριαζε με το ευρωπαϊκό πρότυπο, δουλεύοντας ουσιαστικά με μετααποικιοκρατικούς όρους. Επιλέχθηκε η παροχή της άμεσης ανακούφισης έκτακτης ανάγκης και παραμελήθηκε στοχευμένα η δημιουργία της σταθερής εκείνης βάσης που θα οδηγούσε τους ανθρώπους σε αυτάρκεια και αυτονόμηση.

Είναι σημαντικό να μην ξεχνάμε ότι έχουμε μπροστά μας ανθρώπους που έχουν βιώσει και επιβιώσει από πολύ δύσκολες και απειλητικές για τη ζωή τους πολλές φορές συνθήκες, ότι έχουν κάνει ένα πολύ μακρύ και επικίνδυνο ταξίδι με κίνδυνο της ζωής τους και τη ζωής των παιδιών τους, ότι σε πολλές περιπτώσεις είναι παιδιά ανήλικα και μόνα. Η αυτενέργεια του υποκειμένου είναι πολύ σημαντική για να την παραβλέψουμε και να κάνουμε πολιτική θυματοποιώντας και χαρίζοντας γραμμές με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον και την αυτοσυντήρηση των φορέων και όχι των ίδιων των προσφύγων. Βέβαια η αυτενέργεια και η αυτονόμηση συνεπάγονται συσπείρωση και διεκδίκηση και αυτό καμία κυβέρνηση δε φάνηκε να το επιθυμεί.

και όλα τα ίδια μένουν

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ

Εργασία στο προσφυγικό

Η διαχείριση των προσφυγικών ροών πρέπει να ιδωθεί σε συνάρτηση με τη διαχείριση των εργαζομένων στο προσφυγικό. Δεν είναι σωστό να αποσιωπηθεί ότι καλύφθηκε μεγάλος αριθμός θέσεων εργασίας (κοινωνικές λειτουργοί, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, κοινωνικές ανθρωπολόγοι, εκπαιδευτικοί σχολικής και προσχολικής ηλικίας, φροντιστές-ριες των χώρων διαμονής, οδηγοί, διερμηνείς κ.λπ.). Όμως και το εργασιακό αντιμετώπιστηκε με όρους έκτακτου. Μια συνθήκη που διαρκεί από το 2015 δεν μπορεί να δικαιολογεί συμβάσεις συνεχώς ανανεούμενες, σε μερικές περιπτώσεις μηνιαίες. Δοκιμάστηκαν όλες οι πιθανές μορφές της εργασιακής επισφάλειας και ευελιξίας. Συμβάσεις ορισμένου χρόνου, συμβάσεις με μπλοκάκι που υποκρύπτουν όμως σχέση εξαρτημένης εργασίας, καθυστερήσεις πληρωμών, απολύσεις που βαφτίζονται λήξεις συμβάσεων ή ολοκλήρωση συνεργασίας και δεν αποζημιώνονται, απουσία μηχανισμού υποστήριξης των εργαζομένων σε ένα πεδίο ιδιαίτερα συναισθηματικά φορτισμένο. Κορύφωση όλων αποτέλεσε το «Μητρώο», που ήρθε για να βάλει ...τάξη στις ΜΚΟ στο προσφυγικό. Την άνοιξη του 2020 υπογράφηκε η ΚΥΑ που καθορίζει τη λειτουργία του «Μητρώου ΜΚΟ» που δρα-

στηριοποιούνται σε θέματα διεθνούς προστασίας, μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης. Και την είδαμε την τάξη: Είδαμε να εντάσσονται στο Μητρώο οργανώσεις που μετρούσαν μόνο λίγους μήνες ζωής, οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν αδρά και κατά προτεραιότητα, όπως και είδαμε εργαζομένους να απολύονται επειδή είχαν ποινικό μητρώο λόγω συμμετοχής σε πορείες.

Τι γίνεται στον Έβρο;

Κατ' αρχάς να θυμίσουμε ότι ο φράχτης στον Έβρο, ατότου στήθηκε, δεν απειλήθηκε ουσιαστικά από καμιά κυβέρνηση. Αναφορικά με τα τελευταία γεγονότα, των 38 προσφύγων στη νησίδα, γίνεται ξεκάθαρη η εργαλειοποίηση του προσφυγικού και από τις δύο πλευρές των συνόρων με στόχο την εσωτερική κατανάλωση της εξωτερικής πολιτικής της κάθε χώρας. Αυτό που παραμένει αδιανόητο είναι ότι έμειναν τόσες μέρες, τόσο άνθρωποι σε μια νησίδα, χωρίς να αποφασίζεται καμία θεσμική παρέμβαση για βοήθεια. Και η ιστορία για το θάνατο του τετράχρονου κοριτσιού κάνει ακόμη πιο ξεκάθαρη την κεντρικοπολιτική απόφαση για μη υποστήριξη ακόμα και αν κάποιος άνθρωπος βρισκόταν σε έσχατο κίνδυνο. Η βοήθεια δόθηκε μόνο όταν το γεγονός πήρε διαστάσεις και υπήρξε διεθνής κατακραυγή.

Και αν θελήσουμε να ακούσουμε τις φωνές που αμφισβητούν την ύπαρξη του γεγονότος του θανάτου της μικρής, ας σκεφτούμε σε ποια απελπιστική κατάσταση μπορεί να βρίσκεται μια ομάδα ανθρώπων για να αναγκαστεί να αφήσει να διαρρεύσει μια τέτοια πληροφορία για να γίνει ορατή η παρουσία τους και η ανάγκη τους και για να μεταφερθούν σε ασφαλές μέρος και να δεχτούν τη στοιχειώδη φροντίδα. Πραγματικά είναι δευτερεύον ζήτημα ποια είναι ακριβώς η «αλήθεια» και ποια όχι.

Κλείνοντας

Φαίνεται ότι μετά από τόσα χρόνια δραστήριας εμπλοκής και έμπρακτης αλληλέγγυας στάσης με τους πρόσφυγες και τις προσφύγισες, καλούμαστε να διεκδικήσουμε εκ νέου τα πρωτόλεια συνθήματά μας για το προσφυγικό, δηλαδή τον σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή και τα ανοιχτά σύνορα για την ασφαλή μετακίνηση όλων το επιθυμούν. Ενώ θα έπρεπε να έχουμε προχωρήσει και να διεκδικούμε ισότιμο τρόπο κοινής ζωής και πορείας. Το λιγότερο που μπορούμε να κάνουμε είναι να είμαστε δίπλα τους στον τρόπο που έχουν επιλέξει για μια νέα ζωή και να μην επιτρέψουμε στην ανθρωποφαγική πλευρά να επικρατήσει.

Ευαγγελία Κοντοδήμα

Εκκλησία και αμβλώσεις: Τούτο εστί το σώμα μου και η επιλογή δική μου

Μια απορία που γεννάται κάθε φορά που βλέπουμε ρασοφόρους να μιλούν για τα σώματα των θηλυκοτήτων είναι για ποιο λόγο εκφέρουν λόγο ή για ποιο λόγο τους καλούνε να εκφέρουν λόγο; Με ποια αρμοδιότητα καλούνται μέσω των λόγων τους να ρυθμίσουν και να επέμβουν στα συγκεκριμένα σώματα και όχι, για παράδειγμα, στα σώματα των ανδρών; Μήπως τελικά και η εκκλησία ασκεί τη δική της πολιτική μέσω των συγκεκριμένων σωμάτων; Οι ιεράρχες και κατ' επέκταση η εκκλησία είναι κατεξοχήν η έκφραση των ακραίων και συντηρητικών απόψεων μιας κοινωνίας και γι' αυτό σχεδόν πάντα βρίσκονται σε αγαστή συνεργασία και πλήρη σύμπλευση με την ακροδεξιά ρητορική και πολιτική. Τα σώματα των θηλυκοτήτων βρίσκονται στο στόχαστρο αυτών των λόγων και πολιτικών με τελικό σκοπό τη ρύθμιση και τον πλήρη έλεγχό τους. Το ζήτημα των αμβλώσεων και αντίστοιχα το δημογραφικό είναι δύο ζητήματα που αλληλοσυμπληρώνονται στο δημόσιο λόγο και μέσω αυτών επιχειρείται η άσκηση εθνικής πολιτικής, η οποία λειτουργεί ρυθμιστικά επί των σωμάτων των θηλυκοτήτων.

Στο πλαίσιο αυτό παρακολουθήσαμε τις δηλώσεις του μητροπολίτη Δωδώνης, Χρυσόστομου* στην τηλεοπτική εκπομπή του ΣΚΑΙ «Σήμερα», ο οποίος κλήθηκε να μιλήσει για τις αμβλώσεις. Η Ιερά Σύνοδος, φεμινιστικές συλλογικότητες, ΜΚΟ ακόμα και βουλευτές και βουλευτρίες της κυβέρνησης τάχθηκαν συλλήβδην κατά της συγκεκριμένης θέσης. Η κ. Κεραμέως, για παράδειγμα, τόσο μετά την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών για άρση του δικαιώματος των θηλυκοτήτων στην άμβλωση όσο και μετά τη δήλωση του Χρυσόστομου, με σχόλιά της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τάχθηκε κατά της απαγόρευσης των αμβλώσεων. Περίεργο, ίσως πει κάποιος που θυμάται τι έγινε στα τέλη Ιανουαρίου του 2022, όταν στα γυμνάσια της χώρας στάλθηκε εγκεκριμένο από το Υπουργείο Παιδείας «εκπαιδευτικό» υλικό που μιλούσε για τη θεωρία του αγέννητου παιδιού καθώς και για άλλες παρωχημένες και σκοταδιστικές αντιλήψεις για τη γυναίκα και τη σχέση της με το έμβρυο. Σαφώς και στην προσπάθεια τεκμηρίωσης της αντίληψης περί αγέννητου παιδιού δεν θα έλειπε και η επίκληση στην εκκλησία: «Ο άγιος Πορφύριος υποστηρίζει ότι η αγωγή υγείας αρχίζει με τη σύλληψη γιατί τότε από την ανυπαρξία περνάμε στην ύπαρξη». Αντιλήψεις επικίνδυ-

νες και αβάσιμες, οι οποίες σε αρκετές χώρες λειτούργησαν ως δούρειος ίππος για την εφαρμογή πολιτικών απαγόρευσης των αμβλώσεων.

Η εκκλησία ανέκαθεν εξέφραζε μισογυνικές και οπισθοδρομικές αντιλήψεις για τις θηλυκοτήτες και τα σώματά τους. Η Παλαιά και η Καινή Διαθήκη βρήθουν τέτοιων σκοταδιστικών αντιλήψεων. Το θέμα είναι όταν αυτές οι αντιλήψεις εκφράζονται δημόσια και χρησιμοποιούνται για να ασκηθεί πολιτική επί των σωμάτων των θηλυκοτήτων που έχουν τη δυνατότητα και την επιλογή να κιοφορήσουν. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο όπου τα αναπαραγωγικά δικαιώματα δέχονται συστηματική δίωξη από το πολιτικό σύστημα εξουσίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πρόσφατη απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου στις ΗΠΑ, η οποία ανέτρεψε την προηγούμενη απόφαση σύμφωνα με την οποία το δικαίωμα στις αμβλώσεις επιτρέπεται σε ομοσπονδιακό επίπεδο, η καθολική απαγόρευση των αμβλώσεων στη Μάλτα, στην Πολωνία, καθώς και ο περιορισμός των αμβλώσεων σε πολλές χώρες είναι αποτέλεσμα της ολοένα αυξανόμενης απήχησης σε κοινωνικό επίπεδο αντιλήψεων των εκπροσώπων της Ακροδεξιάς, των υπερσυντηρητικών και των αντιφεμινιστικών κινημάτων. Η εκκλησία πάντοτε είναι σύμμαχος αυτών των συστημάτων και ο καλύτερος «εκπρόσωπος τύπου» τους. Από άμβωνος και από φιλόξενα τηλεοπτικά σταθιά έχουν εκφωνηθεί μύδροι κατά των θηλυκοτήτων, των δικαιωμάτων τους και των πολιτικών τους.

Απέναντι σε αυτούς τους λόγους και τις πρακτικές αξίζει η παράθεση ενός στιγμιότυπου από την καθημερινότητα μιας σχολικής τάξης. Στο μάθημα της Ιστορίας της Β'

Λυκείου το δεύτερο μάθημα είναι για το Ισλάμ. Μιας και η διδασκαλία του μαθήματος συνέπεσε με την εξέγερση των γυναικών στο Ιράν, μετά τη δολοφονία της 22άχρονης Μαχσά Αμίνι από την αστυνομία ηθών διότι δεν φορούσε σωστά τη μαντίλα της, συζητήθηκε με τους μαθητές το δικαίωμα στην επιλογή και την επιβολή. Συζητώντας λοιπόν για τη βία και την καταπίεση που υφίστανται οι γυναίκες στις ισλαμικές χώρες, μια μαθήτρια είπε: «Εντάξει, μιλάμε για το Ισλάμ και τις απαγορεύσεις και για την Ελλάδα δεν λέμε που η εκκλησία θέλει να ορίσει πότε και αν πρέπει να κάνουμε άμβλωση. Δηλαδή, εμείς καλύτερα είμαστε εδώ; Υποτίθεται είμαστε ευρωπαϊκή χώρα και ζούμε στο 2022». Νομίζω ότι περιέγραψε με τον πιο εναργή τρόπο πώς βιώνουν τα νέα παιδιά αυτά τα κηρύγματα μίσους και τι θέση παίρνουν απέναντι στον εκπεφρασμένο σκοταδισμό των ημερών μας.

Η εκκλησία κάνει αυτό που ξέρει να κάνει εδώ και αιώνες και δεν μας προκαλεί έκπληξη. Το δικό μας χρέος είναι να αναδεικνύουμε τους λόγους έκφρασης αυτής της ρητορικής, καθώς και τον φεμινιστικό λόγο γύρω από τα αναφαίρετα δικαιώματα των θηλυκοτήτων στα σώματά τους και να αποτρέπουμε επιθέσεις απέναντι σε αυτά.

Ελιάνα Καναβέλη
εκπαιδευτικός δευτεροβάθμιας

* Μιλώντας στην τηλεόραση (ΣΚΑΪ) και καθώς η συζήτηση αφορούσε το θέμα των αμβλώσεων, πρόσθεσε: «Ε, ε μην τρελαθούμε, δεν μένει έγκυος με αυτό το θέμα, πρέπει να έχει συμμετοχή (...) πρέπει να ενεργήσουν και οι δύο για να γίνει σύλληψις».

Γυναίκα, ζωή, ελευθερία

Στις 16 Σεπτεμβρίου μια 22χρονη κοπέλα, η Μάχσα Αμίνι, δολοφονήθηκε από την αστυνομία ηθών του Ιράν γιατί δεν είχε επαρκώς καλυμμένο το κεφάλι της. Μετά τη σύλληψή της και ενώ ήταν υπό κράτηση, έπεσε σε κώμα και τελικά πέθανε. Η αστυνομία ισχυρίστηκε ότι η αιτία θανάτου ήταν καρδιακό επεισόδιο που υπέστη ενώ παρακολουθούσε το εκπαιδευτικό μάθημα της αστυνομίας ηθών. Όμως, το γεγονός ότι είχε μώλωπες και αιμορραγούσε από το αυτί όπως φαίνεται στις φωτογραφίες που δημοσίευσε δημοσιογράφος που επίσης συνελήφθη, οι ιατρικές εξετάσεις που διέρρευσαν και οι αυτόπτες μάρτυρες που κρατούνταν μαζί της και λένε ότι χτυπήθηκε πολύ άσχημα, αποδεικνύουν το αντίθετο.

Ως αντίδραση, έγιναν πολλές διαδηλώσεις που συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Αυτός ο πανεθνικός ξεσηκωμός δεν οφείλεται μόνο στην άγρια δολοφονία της Μάχσα Αμίνι, αλλά αντανάκλα την οργή του λαού απέναντι στην ηγεσία του καθεστώτος. Συνθήματα όπως «θάνατος στον δικτάτορα», «θάνατος στον Χαμενέι» και άλλα παρόμοια ακούγονταν στις διαδηλώσεις. Γυναίκες έκοβαν τα μαλλιά τους και έκαιγαν τις μαντίλες τους σε ένδειξη διαμαρτυρίας για τις υποχρεωτικές χιτζάμπ και την παραβίαση των δικαιωμάτων των γυναικών. Η απάντηση στα λαϊκά αιτήματα ήταν να καταστειλουν τις διαμαρτυρίες με πυροβολισμούς, ξύλο και μαζικές συλλήψεις διαδηλωτών-ριών, φοιτητών, ακόμα και μαθητών-ριών, και όσων έλεγαν, έγραφαν ή πόσταραν οτιδήποτε υποστηρικτικό για την εξέγερση.

Ο λαός του Ιράν έχει κουραστεί από χρόνια καταπίεσης, από την κυβερνητική ανικανότητα και διαφθορά που οδήγησαν σε οικονομική και περιβαλλοντική κρίση κι έφεραν ανισότητα, έλλειψη ελευθερίας ακόμα

και στις πιο ιδιωτικές πλευρές της ζωής του και διέλυσαν την ελπίδα του για ένα καλύτερο μέλλον. Γι αυτό καλούν σε μαζική γενική απεργία ζητώντας την πτώση του καθεστώτος. Παρότι η κυβέρνηση έριξε το ίντερνετ, οι Ιρανές και οι Ιρανοί προσπαθούν με κάθε τρόπο να χρησιμοποιήσουν τη δύναμη του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Χρησιμοποιούν χάσταγκ και το τουίτερ για να διαδώσουν βίντεο της βίας που ασκείται, να κάνουν γνωστές σε όλο τον κόσμο τις θηριωδίες του καθεστώτος. Θηριωδίες όπως οι δολοφονίες δεκάδων διαδηλωτών, οι βομβαρδισμοί στις αυτόνομες περιοχές του Κουρδιστάν στο Ιράκ (που προκάλεσαν το θάνατο γυναικών και παιδιών, ακόμα και νεογέννητων), η σφαγή μελών της φυλής των Μπαλούχ στο Ζαεντάν, στα νοτιοανατολικά του Ιράν.

Την εξέγερση υποστηρίζουν και οι Ιρανοί που ζουν στο εξωτερικό, αλλά και

εκατομμύρια αλληλέγγυοι. Στις αρχές Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκαν πολυπληθείς διαδηλώσεις σε περισσότερες από 150 πόλεις ανά τον κόσμο. Οι διαδηλώσεις αυτές οργανώθηκαν με πρωτοβουλία του Χαμέντ Εσμαΐλιον, οδοντίατρο, συγγραφέα και ακτιβιστή, του οποίου η σύζυγος και η κόρη σκοτώθηκαν μαζί με άλλους αθώους ανθρώπους στην πτώση του ουκρανικού αεροσκάφους το 2020. Το αεροπλάνο καταρρίφθηκε από την Επαναστατική Ισλαμική Φρουρά, καθώς από λάθος θεωρήθηκε αμερικανικός πύραυλος κρουζ. Ο Εσμαΐλιον είναι ένας από τους πολλούς ανθρώπους των οποίων η ζωή καταστράφηκε από το καθεστώς και τώρα έφτασε και γι' αυτούς η ώρα να ξεσηκωθούν ενάντια στο διεφθαρμένο καθεστώς με ενότητα και αλληλεγγύη.

Ζήτω η επανάσταση!

K.T.

Ιρανός πρόσφυγας

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Α Υ Τ Ο Τ Η Τ Α Σ

- Αγωνιζόμαστε ενάντια στον καπιταλισμό, την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, τη δικτατορία των αγορών και την εμπορευματοποίηση της ζωής μας, για μια κοινωνία ίσης ελευθερίας και ελεύθερης ισότητας, για την κοινωνική απελευθέρωση και τον κομμουνισμό.
- Αγωνιζόμαστε ενάντια στον εθνικισμό και το ρατσισμό, για την ενότητα των εργαζομένων πέρα από σύνορα και πατρίδες, ενάντια στον ιμπεριαλισμό και το μιλιταρισμό, στο πλευρό όλων των λαών και των κινημάτων που παλεύουν ενάντια στην κατοχή, για την εθνική αυτοδιάθεσή τους.
- Αγωνιζόμαστε ενάντια στις έμφυλες διακρίσεις, το σεξισμό, την ομοφοβία και την πατριαρχία, εμφορούμενες-οι από το φεμινιστικό «μια αναγκαία σύγκρουση για ένα κοινό μέλλον», για έναν κόσμο όπου ο προσωπικός αυτοκαθορισμός θα αποτελεί προϋπόθεση της συλλογικής ευτυχίας.
- Αγωνιζόμαστε ενάντια στη λεηλασία του περιβάλλοντος και τη νεοφιλελεύθερη αρπακτικότητα, για την εφαρμογή ενός διεθνούς σχεδίου ολιγαρχικών αφθονίας, ήπιων μορφών ενέργειας, ισόρροπης ανάπτυξης και διεθνούς αλληλεγγύης.
- Αγωνιζόμαστε για τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα με την οπτική τόσο της βελτίωσης της ζωής των κυριαρχούμενων τάξεων όσο και της διεύρυνσης των χώρων ελευθερίας των κοινωνικών αγώνων και κινημάτων.
- Αγωνιζόμαστε για την ανασύνθεση και την αντεπίθεση του κοινωνικού κινήματος, τη δημιουργία συγκρουσιακών ανατρεπτικών υποκειμένων, για μια Αριστερά αντικαπιταλιστική, διεθνιστική και ελευθεριακή.

Η παρακμή της καπιταλιστικής Δύσης

Στη μνημειώδη «Παρακμή της Δύσης», το 1918, ο γερμανός ιστορικός Όσβαλντ Σπένγκλερ προειδοποιούσε ότι ο δυτικός πολιτισμός ζούσε ήδη τη μοίρα κάθε πολιτισμού – και τελικά κάθε βιολογικού οργανισμού: είχε γεννηθεί, άκμασε, και τώρα βίωνε πια την παρακμή, ενόψει του αναπόφευκτου θανάτου. Η διάγνωση της πολιτισμικής παρακμής υπονοούσε τη «θεραπεία». Ο Σπένγκλερ στήριξε την πρωτο-φασιστική εθνικιστική Συντηρητική Επανάσταση και, μολονότι δεν προσχώρησε στους ναζί, ο ναζισμός και ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν το φάρμακο/δηλητήριο ενάντια στην «παρακμή» που διαπίστωνε και ο Χίτλερ: επιμήκυνση της παρηκμασμένης ζωής, απομάκρυνση του φόβου του θανάτου.

Ο φόβος του πολιτισμικού θανάτου της Δύσης επιστρέφει. Δεν λέω για τις 12 «Εταιρείες Σπένγκλερ» που ιδρύθηκαν στις ΗΠΑ μόνο το 2019, για τις προειδοποιήσεις του ευπώλητου συγγραφέα Μισέλ Ουελμπέκ («η Δύση τελειώνει μπροστά στα μάτια μας») ή το θρήνο του νεο-αντιδραστικού Πασκάλ Μπρυκνέρ για τον Λευκό Δυτικό Άνδρα που έγινε «αποδιοπομπαίος τράγος». Λέω για τις πρόσφατες δηλώσεις του Γιόζεφ Μπορέλ, ύπατου εκπροσώπου Εξωτερικής Πολιτικής της ΕΕ: «Η Ευρώπη είναι ένας κήπος. Το μεγαλύτερο μέρος του υπόλοιπου κόσμου είναι ζούγκλα και η ζούγκλα μπορεί να εισβάλει στον κήπο» (16.10.2022). Οι διαγνώσεις καθοδηγούν θεραπείες: Μιλώντας στους πρέσβεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Μπορέλ εξηγήσσε νωρίτερα ότι ο ορθολογισμός είναι υπερτιμημένος στην Ευρώπη και ότι το θέμα δεν είναι πια η οικονομία: «Είναι οι ταυτότητες, ηλίθιε», κατέληγε, τονίζοντας τη σημασία του εθνι-

σμού – πρώτα των άλλων, έπειτα του δικού μας.

Το θέμα φυσικά είναι (και) η οικονομία. Κατ' αρχάς, οι προβλέψεις για ύφεση μέσα στο 2023 στις ΗΠΑ, τη Γερμανία και διεθνώς, που δημοσιεύουν μεγάλες τράπεζες και οίκοι αξιολόγησης. Έπειτα, το νέο δόγμα για την αμερικανική εθνική ασφάλεια: Μέσα στον Οκτώβριο ο Μπάιντεν στοχοποίησε την Κίνα ως «μόνη χώρα που έχει την πρόθεση να αναδιαμορφώσει τη διεθνή τάξη και, όλο και περισσότερο, και την οικονομική δύναμη για να το κάνει». Από το βήμα του συνεδρίου του ΚΚ Κίνας, έτοιμος για την τρίτη πενταετία στο τιμόνι της χώρας, ο Σι Τζινπίνγκ διατράνωνε προς ΗΠΑ και Ταϊβάν ακριβώς «τη δύναμη της Κίνας να διαμορφώνει τον κόσμο», προσθέτοντας: «δεν θα υποσχεθούμε ποτέ πως δεν θα κάνουμε χρήση βίας». Στην Ευρώπη, ο πληθωρισμός στη Γερμανία έφτανε το 10%, πρώτη φορά μετά το 1945. Αυξάνοντας τα επιτόκια δανει-

σμού, οι ευρωπαϊκές κεντρικές τράπεζες απειλούν με κρίση την αγορά ακινήτων ενώ, μόλις σε ένα χρόνο, οι τιμές των κατοικιών στις μεγαλουπόλεις αυξήθηκαν κατά 10% – η μεγαλύτερη αύξηση από το 2007. Αψηφώντας 17 χώρες της ΕΕ που ζήτησαν ανώτατο όριο στις τιμές χονδρικής του φυσικού αερίου, η Κομισιόν απέρριψε το αίτημα, σε σύμψνοια με το ΔΝΤ, τη Γερμανία (τη μεγαλύτερη αγορά φυσικού αερίου στην Ευρώπη) και την Ολλανδία. Στη Βρετανία, η «Θάτσερ του 21ου αιώνα», Λιζ Τρας, αντικαταστάτρια του Τζόνσον από τις αρχές Σεπτεμβρίου παραιτήθηκε μετά την ιδέα να μειώσει τον ανώτατο φορολογικό συντελεστή εισοδήματος και να στηρίξει τις εταιρίες της ενέργειας με έκδοση κρατικών ομολόγων. Μέσα στον Σεπτέμβριο, πάνω από μισό εκατομμύριο Βρετανοί υπέγραψαν υπέρ της καμπάνιας «Φτάνει πια», απαιτώντας υψηλότερους μισθούς, τερματισμό των αυξήσεων στα τρόφιμα και την ενέργεια, δικαίωμα σε αξιοπρεπή κατοικία και φόρους στους πλούσιους.

Αλήθεια, δεν είναι η οικονομία; Στις ιταλικές εκλογές, οι περισσότεροι-ες από την εργατική τάξη και τους ανέργους προτίμησαν την αποχή, το λευκό ή το άκυρο (43,4% και 47,8% αντίστοιχα), πολλοί ψήφισαν τη μουσολινική Μελόνι γιατί δεν μπήκε νωρίτερα στην κυβέρνηση (34,6% και 20,9%) και, στον αντίποδα, 16,4% των εργατών και 23,5% των ανέργων ψήφισαν «5 Αστέρια» (όχι Αριστερά...), γιατί αυτά έδωσαν επίδομα του

πολίτη στους Ιταλούς που κινδυνεύουν με πείνα.

Η νίκη της Μελόνι στην τρίτη οικονομική δύναμη της Ευρώπης, η επικράτηση των ακροδεξιών Σουηδών «Δημοκρατών», η επαναφορά του τραμπισμού στις ενδιάμεσες εκλογές στις ΗΠΑ (ενώ όλο και περισσότεροι μιλούν για κλίμα «εμφυλίου πολέμου»), όπως και η ήττα με υψηλό ποσοστό του Μπολσονάρο, παρότι αυτός απειλούσε τη Βραζιλία με πραξικόπημα, δείχνουν ότι η Δεξιά προσφεύγει επιτυχώς στο φόβο του «πολιτισμικού θανάτου» και τη διάσωση των «ταυτοτήτων». Μόλις πρόσφατα στη Χιλή, εξάλλου, τα επιχειρήματα κατά της πολυεθνικότητας και των αμβλώσεων συνέβαλλαν καθοριστικά στην απόρριψη του νέου Συντάγματος.

Η Δεξιά πολιτικοποιεί πετυχημένα τις «ταυτότητες» – έμφυλες, εθνικές και πολιτισμικές – ως σάλπισμα ενότητας μπροστά στην «παρακμή» του καπιταλιστικού «πολιτισμού», ως μέτρο πρόληψης της εύλογης αμφισβήτησής του, ως μέσο πειθάρχησης ταξικών αντιστάσεων που μπορεί να ξαναγίνουν επικίνδυνες. Όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές, πάνω από 140.000 πολίτες διαδήλωναν στο Παρίσι κατά της ακρίβειας, μετά τη σχετική έκκληση του Μελανσόν. Η φωτογραφία της νομπελίστριας Αννί Ερνό να περπατά δίπλα στον επικεφαλής της «Λαϊκής Ενότητας», οι εικόνες από τη γερμανική καμπάνια «Φτάνει πια», επίσης κατά της ακρίβειας, η ήττα της αυστριακής Ακροδεξιάς στις πρόσφατες εκλογές και οι κόκκινες σημαίες που ξανασηκώθηκαν στη Ρώμη ενάντια στο φασισμό και τον πόλεμο είναι από τα αισιόδοξα στιγμιότυπα των ημερών. Για να μην εθιστούμε στις κακές ειδήσεις, πρέπει κάπως να συνδεθούμε μ' αυτούς και αυτές που ετοιμάζουν καλές.

Δημοσθένης Παπαδάτος-Αναγνωστόπουλος

«Δελτίο Θυέλλης»

Περιοδική έκδοση του Δικτύου για τα Πολιτικά και Κοινωνικά Δικαιώματα

Υπεύθυνος: Θεοδωρής Φέστας

Θεσσαλονίκη: Βαλαωρίτου 20

Αθήνα: Τσαμαδού 13, τηλ.: 210-38 13 928

e-mail: diktio@diktio.org, <http://diktio.org>

